

et Libyam cum Ægypto disternat ostium Nili fluvii, quod Canopicum appellatur. Asiam ab Europa Tanais dividit bifariam se conjiciens in paludem, quæ Mæotis appellatur. Asia autem, ut ait beatissimus Augustinus, a meridie per orientem usque ad septentrionem pervenit. Europa vero a septentrione usque ad occidentem, atque inde Africa ab occidentem usque ad meridiem.

esse et emendandum ait. Verba Hygini sunt : *Terra mundi... centrum obtinet sphaeræ. Hanc mediam dividit axis in dimensione totius terræ. Oceanus autem regione (Al., e regione) circumductionis... in eum decidere existimantur.* AREV.

2. Bignæus, disternat os Nili fluvii, qui Canopicum. Hyginus, quod Canopicon. Mox Thanus, pro Tanais, et Eothis pro Mæotis. Sic alii errores passim B

A 3. Unde videntur orbem dimidium duæ tenere, Europa, et Africa. Alium vero dimidium sola Asia. Sed ideo illæ duæ partes factæ sunt, quia inter utramque ab Oceano ingreditur, quidquid aquarum terras influit, et hoc mare Magnum nobis facit. Totius autem terræ mensuram geometræ centum octoginta milium stadiorum æstimaverunt.

apud Bigneum. AREV.

3. Mare Magnum. Ita appellat sæpe Isidorus mare Mediterraneum. Vide Etymolog. lib. xiii, cap. 16, num. 1. Pro influit Editio recentior Matritensis, in addendis, pag. 31, interluit. Post æstimaverunt, alii addunt, ccc autem in longitudine, cc in latitudine, in historiis catholicis hoc dicitur. AREV.

SANCTI ISIDORI

HISPALENSIS EPISCOPI

CHRONICON.*

Praefatio.

63 1. Brevem temporum seriem per generationes et regna primus ex nostris Julius Africanus, sub imperatore Marco Aurelio Antonio, simplici historiæ stylo elicit. Deinde Eusebius Cæsariensis episcopus, 64 atque sancte memorie Hieronymus presbyter, chronicorum canonum multiplicem ediderunt historiam regnis simul et temporibus ordinatam.

2. Post hos alii atque alii, inter quos præcipue Victor Tunnenis Ecclesiæ episcopus, recensitis prædicto-

PRÆFAT.—N. 1. Julii Africani temporum scriptoris meminit, præter alios, Eusebius in Chronico, sub anno redempti orbis 224 et alibi; Augustinus adversus Faustum; Hieronymus, Catalogo scriptorum ecclesiasticorum, et præfatione in Danielem; Suidas, in dictione Ἀφρικανός, et dictione κροτός; Eustachius in elegantissimo opusculo Τοῦ Ἐξαμηρίου, quod apud me est, nusquam haec editum; et omnium copiosissime Photius, in Bibliotheca, quam de libris a se lectis concinnavit; qui auctor, cum et ipse lucens non sine maximo publicæ utilitatis dispendio in tenebris lateat, operæ pretium arbitrator ejus verba apponere. Ea sunt numero 54, in hunc modum : Ἀνεγνώσθη Ἀφρικανοῦ Ἱστορικόν οὗτός ἐστιν, ὃ καὶ τοὺς λεγομένους κροτοὺς ἐν λόγοις συντάξας ἰδ' ἔστι δὲ σύντομος μὲν, ἀλλὰ μὴδὲν τῶν ἀναγκαίων ἱστορηθῆναι παραλιμπανών. Ἀρχεται δὲ ἀπὸ τῆς Μωσαϊκῆς κοσμογονείας, καὶ καταίσιον ἕως τῆς Χριστοῦ παρουσίας. Ἐπιπροχάδην δὲ διαλαμβάνει καὶ τὰ ἀπὸ Χριστοῦ μέχρι τῆς Μακρίνου τοῦ Ῥωμαίου βασιλέως βασιλείας, ὅτε αὐτῶ, ὡς φησι, καὶ ἡδε συγγαμῆ συντελεῖτο, ἐτῶν οὕσα εἴσκη, τὴν δὲ τοῦ βιβλίου πέντε. Οὗτος καὶ πρὸς Ἀριγένην γράφει περὶ τοῦ κατὰ Σωσάναν διγήμετος, ὡς οὐκ εἶν αὐτῶ ἐν τοῖς ἑβραϊκοῖς ἀνεγνωσμένον, καὶ ὡς οὐδ' ἀκολουθῶν τῇ ἑβραϊκῇ ἑτυμολογίᾳ, οὕτε τὸ ἀπὸ τοῦ πρίνου πρίσαι, οὕτε τὸ ἀπὸ τοῦ σχίνου σχίσαι ἃ καὶ ἐπιλούμενος Ἀριγένης ἀντέγραψε. Ἰράφει δὲ Ἀφρικανὸς καὶ πρὸς Ἀριστιδῆν ἐν οἷς ἰκανῶς τὴν νομιζομένην διαφωνίαν παρὰ Ματθαίου, καὶ Λουκᾶ περὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν γενεαλογίας σύμφωνον ἔδειξεν. Legimus, inquit, Africanus historicon. Hic ille est qui etiam Cestorum (nam ita inscribuntur) libros quatuordecim composuit. Et licet brevis admodum succinctusque sit, nihil tamen eorum quæ scitu digna sunt

C prætermittit. Orditur vero ab orbis creatione, quam Moyses posuit, usque ad Christi adventum progrediens. Summatim etiam ea quæ a Christi temporibus usque ad Macrini Romanorum imperatoris imperium evenere complectitur, quo tempore ipsi, ut de se testatur, opus hoc absolutum est; continens in universum annos quinque mille septingentos viginti tres; estque in tomos quinque distinctum. Idem ad Origenem scribit super iis quæ de Susanna narrantur; quomodo ipse nihil tale unquam in Hebræorum monumentis legerit, neque omnino quidquam nomen cum etymologia Hebræa consentiat. Neque τὸ ἀπὸ τοῦ πρίνου πρίσαι neque τὸ ἀπὸ τοῦ σχίνου σχίσαι, quæ cuncta Origenes diluens ei respondit. Scribit etiam ad Arisidem Africanus dilucide ostendens discordiam, quæ a nonnullis in Matthæo et Luca de Salvatore nostri generatione inesse existimatur, concordem prorsus esse, sibi que per omnia conservare. Hæc Photius.

Ibid. In Isidorianis duo sunt capita de Chronico Isidori, primum cap. 77, hoc titulo : Isidorus noster D Hispalensis verus auctor Chronici, quod aliud est a Chronico Isidori Pacensis. Compendium Chronici Etymologiis insertum ab ipso Isidoro. Alterum est caput 78, sic inscriptum : Chronicon Isidori interpolatum, quod Lucas Tudensis inter sua Chronica retulit. Melliti Chronicon idem atque Isidorianum, alio modo interpolatum, sapius autem mutilum, et decurtatum. Editiones Chronici Isidoriani, prologus Loaisæ, versio Italica edita, alia Ms. Hispanica; Mss. exemplaria ejusdem Chronici. Alia nunc addere nihil necesse est. AREV.

2. Tunnenis. Recte hoc pacto; perperam alias, Tunnonensis; fuit enim Victor Tunnenis Ecclesiæ in A a

* LOAISÆ referendæ sunt notæ quibus nullum affixum est nomen. EDITA.

rum historis, gesta sequentium ætatum usque ad consulatum Justini Junioris explevit. Horum nos temporum summam, ab exordio mundi usque ad Augusti Heraclii et Sisebuti Gothorum regis principatum, quanta potuimus brevitate, notavimus, adijcientes e latere descendente lineam temporum, cujus indicio summa præteriti sæculi cognoscatur.

Prima ætas sæculi.

1. Rerum omnium creaturas sex diebus Deus formavit. Primo die condidit lucem, secundo firmamentum cœli, tertio speciem maris et terræ, quarto sidera, quinto pisces et volucres, sexto bestias **65** atque jumenta, novissime ad similitudinem suam primum hominem Adam.

2. [250 ab orb. c.] Adam, annorum cxxx, genuit Seth, qui pro Abel natus est, interpretaturque **resurrectio**, quia in ipso resuscitatum est semen justum, quod est filiorum Dei.

[455] Sethi, annorum ccv, genuit Enos, qui primus cepit invocare nomen Domini.

[625] Enos, annorum cxc, genuit Cainam, cujus nomen interpretatur natura Dei. Per idem tempus Cain primus ante diluvium civitatem condidit, quam de sola multitudine suæ posteritatis implevit.

3. [795] Cainam, annorum clxx, genuit Malaleel, cujus nomen dicitur *plantatio Dei*.

episcopus, ut ex Isidoro, libro de Viris illustribus, constat. Corrige etiam hanc vocem in principio Chronici Adonis Viennensis.

Ibid. Al., *Minoris explicuit*, pro *Junioris explicuit*.

Ibid. Heraclii et Sisebuti: Libro vero Etymolog. v; Heraclii imperatoris et Suintilianis. Sub his enim principibus Isidorus claruit, ut patet ex divo Hldefonso in additione Virorum illustrium ad Isidorum, et ex Braulione Casaraugustano, de quo relatus in hujus libri nota ultima.

Ibid. Possevinus, tom. II Biblioth. select., pag. 356, lib. xvi, cap. 13, intelligit, ut puto, hunc Victorium, cum inter scriptores Hispanos de rebus Hispaniæ recenset Victorium episcopum Toletanum: AREV.

1. Al. : *Primum hominum; quem appellavit Adam.*

Ibid. Post verba *hominem Adam*, Cod. Regiovat. 1852 multa interserit, *Adam cognovit uxorem suam*, etc., quæ ex Adone aut aliis petita videntur. Atque ita passim alia adduntur, ut Chronicon ab Isidoriano diversum censeri debeat. AREV.

2. Adam, auctore Josepho, lib. I, cap. 2, Antiquitat., *rusum sonat*, quod e rubra terra formatus esset. Idem ex eodem Zonaras; toth. I. August. vero, psalm. xcv : *Adam orbem terrarum significare ait*, quod toto orbe terrarum sparsus sit; quomodo et Cyprianus; tractatu de Sina et Sion. Observa vero Isidorum in annorum supputatione fere LXX Interpretes sequi, ut Julius Africanus, Origenes, Eusebius, alique ex Patribus antiquis; quam alii contra rejiciunt. Augustinus, lib. xv, de Civitate Dei; cap. 15, existimat hanc annorum Heprayationem, quæ in Codicibus est, vitio ejus accidisse qui de Bibliotheca Ptolemæi primus LXX Interpretationem describendam sumpsisset. Editio nostra : *Vixit, inquit, Adam centum triginta annos, et genuit filium ad imaginem et similitudinem suam, vocavitque nomen ejus Seth. Quam numerandi rationem etiam sequitur Philo, et Hebræorum Chronicon, juxta Hebraicam divinæ Scripturæ veritatem. Div. s. Hieronymus, Questionibus in Genes. : *Scientiam, inquit, quod usque ad diluvium, ubi in nostris Codicibus ducentorum et quod excurrit annorum genuisse quis dicitur, in Hebræo habet centum annos et reliquos, qui sequuntur.**

Ibid. Enos. Gen. v; et Joseph., Antiq. Jud. lib. 1, cap. 5. Et Cedrenus, statim in initio. Eadem Ado

A [900] Malaleel, annorum clxv, genuit Jared, qui interpretatur *descendens*, sive *roborans*.

[1122] Jared, annorum clxii, genuit Enoch, qui translatus est a Deo, qui etiam nonnulla scripsisse **66** fertur; sed ob antiquitatem, suspectæ fidei a Patribus refutata sunt.

4. [1287] Enoch, annorum clxv, genuit Mathusalem, qui juxta annorum seriem vixisse xiv annis post diluvium reperitur. Sed non reperitur in area fuisse, propter quod cum nonnulli cum patre suo Enoch, qui translatus fuerat, aliquantulum fuisse, donec diluvium præteriret, falsa opinione existimant. Hæc generatione conuenierunt filii Dei filias hominum:

B [1404] Mathusalem, annorum clxvii, genuit Lamech. Hæc generatione gigantes nati sunt. Hæc quoque ætate Jubal ex genere Cain artem musicam reperit, cujus etiam frater Tubal Cain æris ferrique artium inventor fuit.

Vienn. ex Isidoro, ut pleraque omnia.

Ibid. Al., *quod est interpretatum filiorum Dei. Mellitus, quod est stips filiorum Dei*, ex quo Florentius conjicit *stirpes*, vel *stipes*, sed potius legendum *stirps*, qui est nominandi casus in singulari, et ita legitur in Codice Florentino sancti Marci, qui, ut alii nostri, magna ex parte cum Chronico congruit, quod Melliti dicitur. In Cod. Mutinensi *stirpes*. AREV.

3. Judas apostolus testimonium ex libro Enoch sumit : *Prophetavit, inquit, de his, septimus ab Adam, Enoch dicens: Ecce venit Dominus, etc.* Rejicitur tamen liber ille a Canonè. Et Augustinus, lib. xviii de Civitate Dei, cap. 38, affirmat non fuisse ab Enoch scriptum; quem Hieronymus inter apocryphos connumerandum censet; lib. Virorum Illustrium, de Juda apostolo agens. Contra Tertullianus, libro de Habitu mulierum, fuisse ab Enoch scriptum asserit, neque in afamium Judaicum admitti; a Christianis tamen non esse rejiciendum; unde ipse integras sectiones citat, præsertim lib. de Idololatria, de Pudicitia, de Cultu Virginitatis. Idem facit Origenes, homilia 28, et in Anacephaleosi lib. iv de Principiis. De Enoch, et libro ab eo scripto, eruditissime disserit in Epistolam Judæ, loco vigesimo de Prophetia, Petrus Martinez, insignis doctor Hispaniæ nostræ.

Ibid. Al., *interpretatur discendens, sive portans*. Al., *superans, sive roborans*. Mox *sed antiquitate*, pro *sed ob antiquitatem*: AREV.

4. *Post diluvium*. De hac multorum hominum libris agitata questione fuse disputat Hieronymus, super Genesim. Et Augustinus super Genesim, questione 2, et lib. de Civitate Dei, xv, cap. 10 et 11. et Ado, in Breviario; Beda denique, libello de Sex ætatibus.

Ibid. Sed non reperitur... existimant: Hæc in quibusdam Mss. desunt.

Ibid. Annorum 167. In hac sententia est divus Aug., lib. de Civit. xv, cap. 10 et 11, et divus Hieronymus, Quæst. in Genes., et Venerabilis Beda, in Chronico. A quo tamen numero Complutensis, et Regia Bibliorum Editio duobus annis, qui in illis minus sunt, discrepant. Alii vero aliter hac de re sentiunt, inter quos est Nicephorus, qui in Chronologia sua centum et octoginta septem annos natum Mathusalem genuisse Lamech asseverat. Cujus sententiæ etiam Ado subscribit, consentitque Aldina, et Germanica Biblio-

5. [1642] Lamech, annorum **CLXXX**, genuit Noe, A qui divino oraculo arcam ædificare jubetur, anno ætatis suæ quingentesimo. Illis temporibus, ut refert Josephus, scientes illi homines quod aut igne, aut aquis, perire poterant, in duabus columnis, ex latere et lapide factis, studia sua conscripserunt, ne deleteretur memoria eorum quæ sapienter invenerant. Quarum lapidea columna fertur diluvium evasisse, et haetens in Syria permanere.

6. [2242] Noe anno sexcentesimo factum legitur diluvium, ejus arcam Josephus sedisse refert in montes Armeniæ, qui vocantur **67** Ararat. Fuerunt autem Noe filii tres, ex quibus septuaginta duæ gentes sunt ortæ, id est, quindecim de Japhet, triginta de Cham, viginti septem de Sem.

rom Editio. Cæterum in hac temporis diversitate, Hieronymi, Augustini, Isidorique sententiam eo libentius amplector, quod **LXX**, quos hic noster, toto hoc pene opusculo, auctores habet, in eadem fuisse animadvertenti, ut testatur Lucas diaconus in quadam præfatione quam Isidori Chronico præfixit.

5. Qui divino, etc. *Al. cui divino oraculo arca fabricari jubetur. . . perire debuerunt, in quibus. . . memoria, quæ sapienter invenerunt.* AREV.

6. Quod Moysi dicitur tabæ, non tam arcam significat, quam quodvis vas navigatloni aptum. Ut apud Græcos πλοῖον. Est autem Josephi locus i Antiq., cap. 5.

Ibid. Ararat. Sunt hi montes in Armenia superiore, prope Persas, quibus Græcis *Taurus* appellantur, et Armeniam scindunt. A Beroso, ut auctor est Josephus, lib. i Antiq., cap. 4, Cordæus mons, et a Damasceno *Baris* appellatur. Vide Hieronym., de locis Hebræicis.

Ibid. septuaginta. Augustin., lib. xv Civitat., cap. 5, colligit **LXXIII**: nimirum xv de Japhet, xxxi de Cham., xxvii de Sem, quamvis cap. 41 ejusdem lib. septuaginta duas linguas et gentes totidem tantum exortas fuisse ex Noe probet.

Ibid. Per annos. In his decem hominum ætatibus eundem annorum numerum, ab Adam usque ad diluvium, sequuntur Eusebius, Hieronymus, Zonaras, Isidorus, lib. Etymolog. vi, c. 39, et alii. Ex Hebræorum vero sententia tantum sunt a creatione mundi, usque ad diluvium, anni **M. LCLVI**, ut patet ex Genes. iv et v, et Hebræorum chronologis. Est etiam apud me Chronicon Græce ms. ἀνώνυμος, ubi anni **MDCLXXII** referuntur, cujus hæc sunt verba: *Ἐν τῷ ἑκατοστῷ ἔτει τοῦ Σημ ἕξακοντασιτῶ καὶ τοῦ Νωε καὶ ἔτει γενέσεως τοῦ κοσμοῦ β. σ. ζ. β. ἐγένετο ὁ κατακλυσμός ἐπὶ τῆς γῆς.* Anno centesimo Sem, sexcentesimo vero Noe, creationis autem mundi bis millesimo, ducentesimo, sexagesimo secundo, factum est diluvium super terram. Quem numerum Antonius Contius in notis ad Nicephori Chronologia reponendum censuit. At Josephus, lib. i Antiq., cap. 4; diversam ab Hebræica veritate et **LXX** Interpretum supputationem sequitur. Alii enim ab Adam usque ad universalem pluviam fluxisse annos bis mille sexcentos quinquaginta sex. Adeo sunt variæ et discrepantes de mundi ætate sententiæ, quod Codicum corruptione accidisse arbitror, facile enim in notis numerorum erratur. Et inde tot fere de anni mundi opiniones quæ scriptores invenies.

Ibid. In montibus. Ita nonnulli nostri Mss., et Melitius. In Editione Grialii in montes. AREV.

7. Josephus, lib. i Antiquit., cap. 44, Sem existimat fuisse tertium Noe filium, Japhet vero fuisse natum maximum. Et licet Genes. v scriptum sit: *Noe genuit Sem, Cham et Japhet*, et aliis locis primus numeretur in ordine, affirmant tamen aliqui Hebræorum, id propter ejus dignitatem tantum factum, utipote ex quo Christus genus duxit suisque natum minimum; idque hac ratione astruunt, quod fere sem-

Finitur prima ætas per annos **MMCCXLII**.

Secunda ætas sæculi.

7. [2244] Sem anno secundo post diluvium, cum centum esset annorum, genuit Arphaxad, a quo gens Chaldæorum exorta est. Iste **68** Sem fertur fuisse Melchisedech, qui primus post diluvium condidit urbem Salem, quæ nunc vocatur Jerusalem.

8. [2379] Arphaxad, annorum **CXXXV**, genuit Sala, a quo antiqui Salamitæ, vel Medi.

[2509] Sala, annorum **CXXX**, genuit Heber, a quo Hebræi nuncupati sunt.

9. [2643] Heber, annorum **CXXXIV**, genuit Phaleg, cujus tempore turris Babel ædificata est, factaque linguarum divisio. Hujus turris altitudo quatuor millia dicitur tenere passuum, paulatim a latio-

B

per minores natu in genealogia et prædictionibus Salvatoris potissimum locum obtineant, ut de Isaac, Jacob, Joseph, Manasses, David, Salomon, divus Augustinus, lib. xvi de Civit. Dei, cap. 2, Sem, Cham et Japhet historiâ de Salvatoris vita ac morte interpretatur.

Ibid. Melchisedech. Idem ait Hieronymus quæst. in Genesim, et epistola ad Evagrium affirmat, usque ad sacerdotium Aaron omnes primogenitos ex stirpe Noe quorum series in hac secunda ætate describitur sacerdotes fuisse, victimasque Deo immolâsse. Et hæc sunt primogenita quæ Esau fratri suo Jacobi vendidit, Genes. xxv.

Ibid. Salem. Hieronymus, epistola ad Dardanum, et ea quæ est ad Evagrium, sic inquit: *Prius Jebus, postea Salem, tertio Jerusalem, nunc Ælia.* Joseph., lib. vii Antiquitat., cap. 3, ait quosdam qui dixerint etiam Homerum poetam *Jerosolymam* hanc urbem appellasse, quæ appellatio ei priusquam a David, expulsis de summa arce Jebusæis, est attributa. Verum hæc civitas postea, merito suo, ut rerum, ita nominum quoque vagam volubilemque fortunam experta est. De quibus omnibus vide, quæ Illustrissimus Inicus de Mendoza, quem honoris causa nomine, eruditissime in suo libro memoriali congestit.

C

8. In Editione **LXX** interpretum dicitur Arphaxad genuisse Cainam, et Cainam Sala, quod Hebræi rejiciunt, a quibus tantum decem generationes enumerantur a Noe usque ad Abraham, sicuti ab Adam usque ad Noe. Beatus tamen Lucas, cap. iii, undecimum recenset, Cainam in hac generationis seriem inferens, in hoc Græcorum, ad quos scribebat, exemplaria secutus, quibus **LXX** Editio illis temporibus receptissima et tantum nota erat. Divus Hieronymus, hujus quæstionis difficultate pene obrutus, fateatur ingenue se, propter ingenii tarditatem, non hunc dissolvere non posse. Sic Beda, prologo in Acta apostolorum; Augustin., lib. ii contra Epist. Parmen. Recentiores etiam graviter in hac quæstione se torquent, præsertim Lipmannus, Cætena in Genes.; Sixtus, Senens., lib. v Bibliothecæ, annot. 88, et lib. vii, hæres. 7; et Hieronymus contra-ctus, libello de sex ætatibus.

Ibid. Salamitæ. Sic recte, ni fallor, ex Luca Tudesi hunc locum restitui, cum antea legeretur *Samaritani, vel Medi*. Constat enim ex Josepho, lib. vii Antiq., cap. 12, Samaritas a quodam Samaro nomen sibi invenisse.

Ibid. In plerisque Mss., *Samaritæ, vel Indi.* AREV.

9. A diluvio, usque ad divisionem linguarum, fluxere, secundum Hebræicam supputationem, ducenti septuaginta duo anni, ex unaque lingua Hebræa **LXXII** linguæ, ut ipsis Hebræis placet, factæ sunt: quod colligitur a capitulis familiarum, teste Augustino, lib. xvi de Civitate Dei, cap. 11.

Ibid. Quatuor millia. Locus hic in quibusdam mutilis, sed facile ex divo Hieronymo, unde ad verbum de-

D

ribus **69** in angustias coarctata, ut pondus imminens facilius sustentaretur. Describunt ibi templa marmorea, lapidibus pretiosis, auroque distincta, et multa alia, quæ videntur incredibilia. Hanc turrim Nembrot gigas construxit, qui post confusionem linguarum migravit inde ad Persas, eosque ignem colere docuit.

10. [2775] Phalez, annorum cxxx, genuit Rehu. His temporibus primum templa constructa sunt, et quidam principes gentium, tanquam dii, adorari cœperunt.

[2905] Rehu, annorum cxxxii, genuit Seruch, sub quo Scytharum regnum exortum est, ubi primus regnavit Tanaus.

[3055] Seruch, annorum cxxx, genuit Nachor. Ægyptiorum regnum sumit principium, ubi prius regnavit Zoes.

11. [3114] Nachor, annorum lxxix, genuit Thare, sub quo regnum Assyriorum Sicyoniorumque exoritur. Sed prius in Assyriis regnavit **70** Belus,

sumitur, in integrum restitutus. Is enim super Isaiam, c. 14, ad illud: « Perdam Babylonis nomen: » Arx, inquit, id est, Capitolium illius urbis, est turris, quæ, ædificata post diluivum, in altitudine quatuor millia dicitur tenere passuum, paulatim de lato in angustias coarctata, ut pondus imminens facilius a latioribus sustentetur. Describunt ibi templa marmorea, aureas statuas, plateas lapidibus auroque fulgentes, et multa alia, quæ videantur incredibilia. Josephus, lib. 1 Antiq., cap. 9, hujus turris altitudinem et latitudinem admirandam esse ait. Situm urbis Strabo commemorat. lib. xvi Geographiæ, murorum circuitum refert Herodotus quadringentorum octoginta stadiorum fuisse. Multa de hac re ab aliis traduntur, qui Græcas Latinæque scripserunt historias.

Ibid. Nembrot. Josephus, lib. 1 Antiquit., cap. 9, ait Nembrod fuisse nepotem Noe, ex filio Cham, turrimque eam Babylonis nomine vocatam a Confusione. Cæterum Genes. x dicitur Cham genuisse Chus, Chus porro Nembrod, idque etiam habes 1 Paralipomen., cap. 1. Nota obiter quod de eo scribitur Genes. x: *Et erat robustus venator coram Domino*; ab Augustino, de Civitat. Dei, lib. xvi, cap. 4, legi *contra Dominum*. Sic, inquit, intelligendus est gigas ille venator contra Dominum. *Quid autem significatur hoc nomine, quod est venator, nisi animalium terrigenarum deceptor, oppressor, extinctor?* Alii volunt illud, *coram Domino*, hyperbolem esse, quod non fuerit sub cœlo quisquam ei æqualis potentia; unde verititer, *potens venatione coram Domino*.

Ibid. Florezius ex Mellito posuit mmdcxlvi, pro quo in Editione Grialii est mmdcxlvi. Codd. mss. variant, alii, mmdcix, alii mmdcxlvi, alii aliter. AREV.

10. Hinc idololatRIA ortum habuit; nam, mortuo Belo, Ninus ejus filius, in solatium doloris, statuam patri dicavit, et honores sacrificiaque tribuit. Auctores sunt Hieronymus, in Osc. ii; Hegesippus, de Idolorum origine; Fulgentius, lib. 1 Mytholog.; Cyrillus, lib. iii contra Julianum.

Ibid. Scytharum. Quatuor regna uno fere tempore exorta, Assyriorum ab Ortu, Sicyoniorum ab Occasu, Scytharum ab Aquilone, Ægyptiorum a Meridie. Eusebius auctor est. Sed Assyriorum multo erat potentius et sublimius cæteris, ut tradit Augustinus, lib. xvi de Civitat. Dei, cap. 17.

Ibid. Tanaus. Alii scribunt Taurus. Vid. Herman. Contract.

Ibid. Loes. Mincus dictus, auctore Herodoto, et Josepho, lib. viii Antiq., cap. 6.

11. Lxxix. Sic Nicæphorus, at Genes. xi, secundum

A quem quidam Saturnum existimant, primusque in Sicyoniis Ægialeus, a quo Ægialea nuncupata est, quæ hæctenus Peloponnesus vocatur.

12. [3184] Thare, annorum lxx, genuit Abraham. Per idem tempus Ninus rex Assyriorum regnavit, qui primus bella instituit, et armorum instrumenta invenit. Hac ætate magica ars in Perside a Zoroaste Bactrianorum rege reperta est. A Nino rege occiditur. Muri quoque Babylonis a Semiramide regina Assyriorum ædificantur.

A diluvio usque ad nativitatem Abraham, anni DCCCCLXII.

Finitur secunda ætas per annos IIII MCLXXXIV.

Tertia ætas.

13. [3284] Abraham annorum c, genuit Isaac, B ex Sara libera. Nam primus ex ancilla Agar genuerat Ismael, a quo Ismaelitarum gens qui postea Agareni, ad ultimum Saraceni sunt dicti.

14. [3344] Isaac, annorum lx, genuit geminos, quorum primus Esau, a quo **71** Idumæi, se-

Heb. veritatem, xxix; secundum Septuag., clxxix.

Ibid. Belus. Ita Eusebius, in Chronico: *Thare, inquit, anno vigesimo octavo Assyriorum rex primus, Belus mortuus est, quem Assyrii Deum nominaverunt, et alii dicunt Saturnum; atque filio suo regnum tradiderunt: vocabatur autem Ninus. Et idem principio regni Assyriorum: Primus omnium Asiæ, exceptis Indis, Ninus Beli filius regnavit annis lvi.* Quem locum ita legi deprehendi in vetusto Ms. Eusebii Codice: *Primus omnis Asiæ, exceptis Indis, Ninus, Beli filius, regnavit.* Eamque lectionem amplector, ex Augustino, lib. xvii de Civitate Dei. Et ex ipso Eusebio, lib. x de Præparatione.

Ibid. Saturnum. Cicero, lib. i de Natura deorum physicam rationem, non inelegantem, inclusam in fabula Saturni ait, dicitque Saturnum quod aenis saturaretur.

Ibid. Ægialeus. Eusebius: *Thare anno quadragesimo nono Sicyoniorum, in Græcia regnavit Europus, defuncto Ægialeo; qui primus Sicyoniorum regnavit, ex quo territorium Peloponnesiorum Ægialea vocabatur.* Pausanias Corinthiacis, et Clemens Alexand., Strom. lib. i.

12. Vide Eusebium, et Augustinum, lib. xxi, cap. 14 Civitat., et Justinum, initio Historiæ. Post verba autem armorum instrumenta, in mo Ms. erant hæc, quæ sequuntur: *Cujus uxor Semiramis Babylonis muros instauravit. Ninus etiam bello vicit Cham, qui adhuc vivebat, et regnabat in Bactra; et dicebatur Zoroastes, id est, magicæ artis inventor, qui et septem liberales artes in quatuordecim columnis scripsit, septem aenis, et septem lateritiis.*

Ibid. Alii, genuit Abraham, sub quo Zoroastes magicæ artis inventor a Nino rege occiditur, mirique Babylonis a Semiramide, etc. AREV.

13. Populi Arabiæ postea a Mahometo Dei flagello Saraceni dicti, is enim se Dei prophetam ambitiose et mendaciter jaclans, multos Asiæ et Africæ populos ad fidei Christianæ defectionem commovit; quos falsa religione imbuens, Saracenos ex Dei præcepto vocari dicebat, a Sara legitima uxore Abraham tanquam legitimis diviniæ promissionis hæredes. Et inde Saracenorum regnum sumit exordium, sub Heeracio imperatore.

14. Sic Genes. xxxvi Esau appellatur pater Idumæorum, et Eusebius in Chronico. Hos Strabo, lib. vi, ait populos esse inter Indiam et Arabiam: sitos ad Occasum, Casio monti proximos, et a Nabathæis ortos.

Ibid. Inachus. Eusebius, in Chronico: *Cæsar chronographus de Argivorum regno quod loquitur consequen-*

undus Jacob, qui cognominatus est Israel, a quo et A sraelitæ sunt nuncupati. Hoc tempore regnum Græcorum inchoat, ubi primus regnavit Inachus.

15. [3435] Jacob, annorum xci, genuit Joseph. His temporibus Serapis, Jovis filius, Ægyptiorum rex, moriens, in deos transfertur, et Memhis civitas in Ægypto conditur. Tunc apud laum Tritonidem Minerva in specie virginali apparuit, quæ plurimis claruisse ingeniis prædicatur. hæc enim inventrix fabricæ fuisse dicitur, clypeum t arcum hæc reperit, ordiri telam et colorare lanas hæc docuit. Hac etiam ætate Phoroneus rex Inachi filius laruit, qui primus in Græcia leges judicique instituit.

16. [3545] Joseph vixit annos cx. Ex hoc tempore Græcia, Argo regnante, habere segetes cœpit, elatis aliunde seminibus.

[3689] Hebræorum servitutis in Ægypto anni xliv post obitum Joseph reperiuntur. His temporibus Prometheus fuisse scribitur, quem fingunt tubulæ de luto formasse homines. Tunc etiam

r persequemur : reges Argivi ab Inacho, usque in Sthenum, filium Crotopi. Quem locum ex veteri. Ms. ita eor-ge : *Castor de Argivorum regno ita loquitur : persequemur consequenter reges Argivorum ab Inacho, usque in Sthenelatum*, etc. Pausanias etiam, lib. ii Corinthiac. Sthenelam filium Crotopi facit. De hoc August., lib. xviii, cap. 8, Civitat. : *Phorohas, inquit, rex Argivorum sextus fuit, et septimi regis Trioxæ filius Jasus, et rex nonus Sthenelas, sive Stheneleus, ve Sthenelus, varie quippe in diversis auctoribus invenit*. Hæc August.

15. In alio Ms. : *Erat Jacob annorum lx, verum tendose, ut ex sacris litteris manifesta computatio colligitur. Nam Joseph de carcere eductus, ut haraoni regis omnium interpretaretur, annorum erat triginta, princeps totius Ægypti constitutus, Genes. ap. 41. Idem, dum per fratres patrem accersiri juget, annorum triginta novem. Nam septem ab exposito somnio sterilitatis elapsi fuerant, et secundo abundantia jam fere exacto Jacob in Ægyptum venit, enes. xlv, et coram Pharaone respondit sein centesimo trigesimo ætatis anno constitutum, Genes. xlvii. i itaque subducamus xxxix annos, a centum triginta, remanebunt utique nonaginta et unus anni, quos ageat Jacob, dum Joseph in senectute genuit.*

Ibid. Serapis. Clemens Alexandrinus, lib. i Strom. : pis, inquit, rex Argivorum, ædificavit Memphim, ut icit Aristippus in primo Arcadicorum. Aristeas vero argivus dicit eum nominatum esse Sarapim, et eum esse quem colunt Ægyptii. Nimphodoros autem mphipolitanus, in tertio de Legibus Asiæ, dicit ppim tantum mortuum, et conditum loco, qui Zo-6; Græce dicitur, fuisseque repositum in templo æmonis qui colebatur; et hinc appellatum fuisse orapim, et postea quadam eorum qui illic habitant consuetudine Sarapim; est autem Apis tertius b Inacho, qui locus ad verbum est apud Eusebium, b. x Præparat. Vide Augustin., ex Varron., lib. viii, cap. 5, Civitat.; Tacitum, lib. xx; et Julium Firmicum, in erudito libello de Mysteriis et Erroribus profanarum religionum.

Ibid. In nota Loaisæ erat somnio sterilitatis... secundo abundantia. AREV.

16. Argus fuit quartus Argivorum rex, filius Apis. useb. Curon.

*Ibid. Servitutis. Ægyptiaca servitus tribus modis upputari solet, juxta tria diversa temporum initia. rimo ab illa memorabili promissione facta Abraham, Genes. xii : *Egredere de terra tua, et de cognatione tua, t de domo patris tui, et veni in terram quam monstraverò**

tibi. Ab hac igitur profectione Abrahamæ de Haran in terram Chanaam, usque ad exitum filiorum Israel de oppensione et dura servitute Pharaonis, sunt anni cxxx, atque ita eos enumerat Paulus, ad Galat. iii : *Abrahæ dictæ sunt promissiones, et semini ejus*, etc. Et paulo post : *Hoc autem dico : Testamentum confirmatum a Deo, quæ post quadringentos et triginta annos facta est lex*. Et Exod. xii : *Habitatio autem filiorum Israel, qua manserunt in Ægypto, fuit quadringentorum triginta annorum, quibus expletis eodem die egressus est omnis exercitus*. Illud vero observandum post illa verba, *qua manserunt in Ægypto*, in Græcis Codicibus amplius legi, *καὶ ἐν τῷ κανόνι*, et notavit Augustinus, Quæstionibus in Exodum, expendens hunc locum, ita ut tota illa peregrinatio, in terra Chanaam, et in Ægypto fuerit, cxxx annorum. Sic Cyrillus, et Rupertus. Secunda supplicatio est ab eo tempore quo Jacob eum filiis suis descendit in Ægyptum, in qua numerantur ducenti et quindecim anni. Tertia et postrema a morte Joseph, quo sublato, fuit vera illa et operosa servitus, qua gens Hebræa exactionibus, injuriis, persecutionibusque omnis generis atrita, tandem divino beneficio, duce Moysse, in libertatem asserta est. Duravitque per annos cxlv, ut colligitur Eusebius in Chronico, Augustinus, lib. de Civitat. xvi, cap. 43, et quæstionibus in Exodum.

B 17. [3729] Moyses annos xl in eremo rexit populum de servitute Ægypti liberatum. Hoc tempore Judæi per Moyssem simul cum lege et litteras habere cœperunt. Tunc templum Delphis constituitur; vitis in Græcia invenitur.

Ibid. Prometheus. Clemens Alexandrin., lib. i Stromat. : Tempore Piropa Prometheus, et Atlas, et Epimetheus. Eusebius a Prometheo ob id homines factos fuisse creditum ait, quod, cum esset sapiens, feritatem eorum et nimiam imperitiam ad humanitatem et scientiam transfiguraret. Idem August., lib. xviii, cap. 8, Civitat.

Ibid. Procytus., al., Procellus, Trochilus, atque etiam Arogilus.

Ibid. His temporibus Prometheus, etc. Vide Raderum, ad Martialem, pag. 58. AREV.

17. Primus litterarum inventor fertur fuisse Taautus, teste Eusebio, lib. i, cap. 7, Præparat. Verum idem, lib. x, probat ab Hebræis repertam esse, et propagatam litterarum inventionem. Idem Isidorus, lib. Etymolog. i, cap. 5; Hieron., præfat. in libros Regum; Theodor., super Genes. cap. v, in illud : *Ambulavitque cum Deo, et non apparuit*, de Enoch inquit quod primus litteras didicit, et primus descripsit cœlestia signa.

Ibid. Mellitus, et alii Mss. : Delphis construitur, Lacedæmon creditur, vitis, etc. AREV.

73 18. [3756] Josue, successor Moysi, regit populum annos xxvii. His temporibus primus Erichthonius, Atheniensium princeps, in Græcia quadrigam genuit.

19. [3796] Othroniel, annos xl. Cadmus regnat Thebis, qui primus Græcæ litteras invenit. Per idem tempus Linus et Amphion primi tunc apud Græcos in musica arte claruerunt: Idæique Dactyli ferrum metalium in Græcia eodem tempore invenerunt.

20. [3876] Aod, annos lxxx. His temporibus fabule factæ sunt: de Triptolemo, quod, jubente Cerere, serpentium pinnis gestatus, indigentibus frumenta volando distribuerit; de Hippocentauris, quod equorum hominumque fuerint natura permisti; de Cerbero tricpite inferorum cane; de Phryxo et Helle ejus sorore, quod ariete vecti per mare tranaverint; de Gorgone meretricæ, quod erineta serpentibus fuerit, et aspicientes se convertibat in lapides; de Bellerophonte, quod equo pennis volante sit victus; de Amphione, quod citharæ cantu, lapides et saxa commoverit.

74 21. [3916] Debbora, annos xl. Per idem tempus Apollo citharam condidit, et medicinæ artem

18. Virgil., Georg. 5 :

Primus Erichthonius, currus, et quatuor ausus
Jungere equos.

19. *Othroniel*. De eo Judicium tertio. Judæ autem judicium Isidorus prætermittit, vel quia parum rexit populum, vel quia non fuit judex, sed dux belli tantum, ut est Judicium 1. A Josepho, lib. v, cap. 7, Othroniel Cenes vocatur.

Ibid. Cadmus. Clemens Alexand., i Strom. : Cadmus, inquit, fuit Phœnix, qui Græcis litterarum inventor existit, ut ait Ephorus; unde etiam scribit Herodotus litteras appellatas fuisse Phœnicias. Alii autem dicunt Phœnicæ et Syros, primos excogitasse litteras. *Hæc Clemens.*

Ibid. Cimus. Euseb., ann. 5780, Linus et Thebis; et in Ms., Linus Thebeus.

Ibid. De Idæis Dactylis Euseb., in Chronicis: Idæi, inquit, Dactyli, his temporibus erant, qui ferrum repererunt. Clemens Alex., i Strom., Idæos Dactylos fuisse sapientes tradit, inventores litterarum, et numerorum musicorum: Propter quam, inquit, causam sunt appellati qui sunt apud musicos dactyli. Phryges autem erant et barbari Idæi Dactyli. Et paulo post: Celmis et Damnaeus Idæis Dactylis ferrum primi invenerunt in Cypro. Alius autem Idæus ferri invenit temperaturam. Fuerunt autem Idæi Dactyli Minervæ filii, et Solis, vel, ut alii volunt, Saturni et Alciope; qui alio nomine Corybantes appellantur. Vide Stephanum, de Urbibus, et scholia in Apollonium. Et Suidam, in dicti. Ἰδαῖοι δάκτυλοι.

20. Alter Eusebii Chronico: Triptolemus longa nari Eleusim veniens, ibi frumenta distribuit, Augustinus, lib. xviii, cap. 15, cum Isidoro: His temporibus fabule factæ sunt de Triptolemo, qui, jubente Cerere, anguibus portatus abtibus indigentibus terris frumenta volando contulerit.

Ibid. Sorore. In quodam Ms. additur: Quod ariete vecti per æera volaverint.

24. Sic Virgil., vii Æneid. :

. . . Fauno Picus pater, isque parens.

Te, Saturne, refert, tu sanguinis ultimus auctor.

Aliter Eusebii quam Isidorus, qui Picum facit tertium Regem Latinorum: Ante Æneam, inquit, Janus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus, in Italia regnaverunt circiter ann. cl.

A invenit. Fabula quoque tunc ficta de fabro Dædalo, et de Icaro ejus filio, quod aptatis sibi pennis volaverint. Hæc ætate primus regnat Latinis Picus, qui fertur fuisse Saturni filius.

22. [3956] Gedeon, annos xl. Hæc ætate urbs Tyria construitur. Alter quoque Mercurius lyram reperit, et Orpheu tradidit. Hoc tempore Philemon primus apud Pythium chorum instituit. Tunc etiam dicitur fuisse magister Hercules Thrax Linus, in arte musica clarus, Argonautarum quoque navigatio tunc scribitur.

23. [3959] Abimelech, annos iii. Iste septuaginta fratres suos interfecit. Hercules Ilium vastavit, et in Libya Anthem palæstricæ artis inventorem interemit.

24. [3983] Thola, annos xxiii. Hujus temporibus in Troja, post Laomedonta, regnavit Priamus. Tunc fabula ficta est de Minautoro bestia labyrintho inclusa.

25. [4004] Jair, annos xxii. Per idem tempus Hercules agonem olympicum **75** instituit. Carmentis nympha Latina litteras reperit.

26. [4010] Jephte, annos vi. Hujus tempore Hercules, quinquagesimum secundum annum agens, ob morbi dolorem sese flammis injecit. Per idem tempus Alexander Helenam rapuit, Trojanumque bellum decennale surrexit.

Ibid. Per idem tempus Apollo. Confer Raderum, p. 40, ad Martialem. Pro aptatis, alii coaptatis. AREV.

22. Post Debboram, alienigenæ Hebræum populum septem annis sibi subjecerunt, qui conjunguntur temporibus Gedeonis, ex Judæorum traditionibus ut refert Euseb. Chron.

Ibid. Tyria. In oraculo Ezechielis de ea fit crebra mentio, et apud Melam, lib. 1, cap. 12.

Ibid. Mercurius. Cicero, lib. iii de Natura deorum, Mercurius quinque fuisse ostendit.

Ibid. Philamon, Phidamon. Eusebii.

Ibid. Chorum. Hieronymus, epistola ad Dardanum, tom. IV, de diversis generibus musicorum instrumentorum: Antiquis temporibus, inquit, fuit chorus quoque simplex pellis, cum duabus ciculis æreis; et per primam inspiratur, per secundam vocem emittit. Plura ibi habes de aliis instrumentis Musicis, ut est, de organo, tuba, fistula, homilulo, cithara, sambuca, etc.

24. Josephus, lib. v antiq., cap. 12: Post Abimelech, Jair Galadnus suscepit principatum, prætermittens regnum Tholæ.

Ibid. Minotauro. Eusebii, anno orbis conditi 5960, ut bene legitur: Ea, inquit, quæ de Minotauro dicuntur, quem Philochorus in secundo Attidis libro, scribit magistratum Minois fuisse. Taurum nomine, inhumanum atque crudelem. Quo in loco corrupte est, magistratum Minois, pro magistrum militum, ut constat ex Plutarcho in Thesco et Servio, apud Virgilium, vi. Minois vero rex a Græcis mire celebratus fuit, quod cum Jove per novem annos familiariter esset versatus, ut refert Clemens Alex. Strom. ii.

25. Jar. Clem. Alex. prætermittit Jair. *Ibid.* Carmentis, Evandri mater, qui Romana templum Panis, quod Lupercal appellatur, condidit, ut testatur Clemens Alex., Strom. i. Inde Carmentalis portus, apud Virgil., Æneid. viii :

Et Carmentalem Romano nomine portam.

Vide Servium, et Isidorum, lib. i Etymolog., cap. 3: Carmentis, inquit, dicta, quia carminibus futura canebat.

26. Abesan. Sic est cap. xii Judic. Josephus, lib. v. Antiq., cap. 12. Absanis (habet) de tribu Juda, civitatis Bethlehem. Clemens Alex., i Strom. Abathan appellat. In Eusebii Chronico est, Hesebon, ut in quibusdam Isidori exemplaribus.

[4017] Abesan, annos vii. Amazonas primum arma A
umpserunt.

[4025] Abdon, annos viii. Hujus anno tertio Troja
apta est, et Æneas Italiam venit.

27. [4045] Sampson, annos xx. Ascanius Æneæ
lius Albam condidit. Ulyssis quoque fabulæ, sive
yrenarum, eodem tempore factæ sunt.

28. [4085] Heli sacerdos annos xl. Arca Testamenti
b alienigenis capitur. Regnum Sicyoniorum finitur.

[4125] Samuel et Saul, annos xl. Lacedæmonio-
um regnum exoritur. Atque in Græcia Homerus
primus poeta 76 fuisse putatur. A promissione
Abrahæ usque ad David anni dcccxl.

Finitur tertia ætas per annos mmmcxv.

Quarta ætas sæculi.

29. [4165] David regnat annos xl. Codrus, Athe-
iensium rex, sponte se pro salute patriæ hostibus of-

Ibid. Abdon. Refert Judicum historia, cap. xii, post
Abesan, qui septem annis judicavit Israel, successisse
Ajalon, sive Elon, qui judicavit Israel decem annis. Post
quem judicavit Abdon annis octo. Verum Eusebius,
in Chronico secutus Septuaginta, annos Ajalonis reti-
nit, ut ipse testatur. Post Hesebon, inquit, in libro
Hebræorum fertur Judex Ajalon, vixisse populum an-
nos x, qui non habetur apud LXX Interpretes. Idem
Iosephus lib. v, cap. 12, Vocaturque ab eo Elon, de
tribu Zabulon. Sic Clemens i Strom., a quo appel-
latur Eglon.

27. Livius ab situ porrectæ in dorsum urbis, Lon-
gam Albam appellatam scribit lib. i.

28. Eusebius Chron., *Heli sacerdos, annos xl.* In
Hebræorum libro anni inveniuntur xl. In Septua-
ginta autem interpretatione, xx. Josephus lib. v,
cap. 6, quadraginta annos affirmat tenuisse princi-
patum, vixisse vero nonaginta; atque ita Clemens
Alex. Strom.

Ibid. Sicyoniorum. Finem accepit regnum Sicyonio-
rum post 862 annos, ut Eusebius testatur: Ita nullum
in terra imperium excellens, florens perpetuumque est,
nonsque veniet sæculum illud immortale, in illumi-
natione vultus Dei decoratum.

Ibid. Samuel. Josephus, l. vi Antiq., c. 13. Loquens
de morte Samuelis, qui præfuit, inquit, populo solus,
post mortem quidem Heli sacerdotis, annis duodecim;
cum Saul vero rege, annis decem et octo. Venerabilis
Beda in libello de Sex Ætatibus: Samuel, inquit,
annis duodecim, ut docet Josephus. Saul primus He-
bræorum rex annis viginti. Et hujus quia in Canonica
Scriptura non habetur mentio, de Antiquitatum Jose-
phi libris tempus regni notavimus. Clemens Alex.,
lib. i Strom., Samuelem viginti septem annis cum
Saul regnum obtinuisse scribit, et mortuum esse
duobus annis ante Saul. Chronicon Græcum ms.
tribus annos viginti tribuit, ita ut Eusebius et Isi-
dorus non abs re tot etiam annos possidisse videantur.

Ibid. Domernus. Clemens Alexand. l. i Strom. scribit
Cratetem Grammaticum dixisse Homerum fuisse circa
reditum Hebræidarum, hoc est, octoginta annis post
captam Trojam. Eratosthenes vero centesimo anno
post raptam Trojam fuisse refert. Theopompus autem
quingentis annis post eos qui in Ilio militarunt vi-
xisse asserit. Alias de ætate Homeri opiniones vide
eodem loco.

29. David. Lib. III Reg., cap. ii, dicitur in Hebron
regnasse septem annos, et in Hierusalem xxxii, qui
collecti sunt quadraginta. Idem est in Paralip., cap.
x. Et Clemens Alex. i Strom.

Ibid. Carthago. Eusebius anno mundi 3980 ex
sententia Philostrati scribit, a Zaro et Carthagine

ferens interimitur. Et Carthago a Didone ædificatur,
prophetantibus in Judæa Gath, Nathan et Asaph.

50. [4205] Salomon regnat annos xl. Iste quarto
regni sui anno templum Jerosolymis ædificavit, con-
summavitque anno octavo.

51. [4222] Roboam regnat annos xvii. Regnum
Israel a Juda dividitur, sub quo decem tribus a dua-
bus separatæ sunt, et reges in Samaria habere cœ-
perunt. Hac ætate Samos conditur, et sibylla Ery-
thræa illustris habetur.

52. [4225] Abia regnat annos iii. Sub quo Hebræo-
rum pontifex maximus Abimelech insignis est habitus.

[4266] Asa regnat annos xli 77 Prophetabant in
Judæa Achias, Amos, Jehu, Joel, et Azarias,

[4291] Josaphat regnat annos xxv. Prophetabant
Elias, et Eliseus, et Abdias, Azarias, et Michæas.

[4299] Joram regnat annos viii. Prophetabant
Elias, et Eliseus, et Abdias.

Tyris Carthaginem fuisse conditam. Idem tamen
anno 4154: Carthago, inquit, condita est, ut quidam
volunt a Carchedone Tyrio, ut vero alia Didone filia,
post Trojanum excidium annis 135.

Ibid. Gath. Sic Eusebius Chronico. II Paralip. dicitur
quod Asaphat constituitur princeps laudantium no-
men Domini, et cap. xxix, quod hymnos composuit.

Ibid. Prophetantibus, etc. De ætate qua prophetæ
singuli prophetarunt, agit Isidorus in Proœmiis ad
Vetus Testamentum, et Marianæ in notis. AREV.

50. Salomon. Sic III Regum cap. xi, et II Paralip.
cap. ix. Clemens Alex. i Strom. Josephus autem lib.
viii, cap. 7, Antiq. ait cum regnasse annis octoginta,
vixisse quatuor et nonaginta.

Ibid. Octavo. Regum iii, cap. 6, ædificatam domum
Domini dicitur annis septem. Idem Josephus lib. viii,
c. 4. Sed hic Isidorus Eusebium sequens, annum quar-
tum regni, quo cœpit ædificare templum, connumerat
cum septem Bedæ ait, annis septem ædificatur, octavo
dedicatur.

51. Samaria. Ibi primo regnat Jeroboam, de quo
III Regum cap. xi, et II Paralip. xi et xiii.

Ibid. De Erythrææ sibyllæ vaticinio, vide August.
lib. viii, cap. 25, Civit. et Lactant. Firmian. lib. i de
Divinis Institutionibus.

52. Abia. III Regum cap. xv, et Paralip. II, cap. xiii,
Euseb., Joseph., Bed. Verum Clem. Alex. huic an-
nos xxvii attribuit, atque fuisse filium Sado.

Ibid. Abimelech erat filius Sadoe, ut Clemens Alex.
est auctor Strom. i.

Ibid. In aliis Mss. legitur: Prophetabant in Judæa Ag-
gæus et Jehu, Amos, et Joel, et Zacharias, et Michæas.

Verum aliorum Codicum lectio non sibi malo: Nam
et Eusebius Chronico: Prophetabant, inquit, Achias,
Someas, et is qui fuerat apud altare Samarie Jehu,
Joede, Azarias, qui et Anania. Idem ait ipse Isidorus
lib. v Etymolog., cap. 19. Aggæus autem temporis
regis Darii prophetavit, ut constat ex ipsius pro-
phetia, cap. i. Similiter et Zacharias, ut ipse de se
auctor est, prophetæ suæ initio, et Eusebius in Chronico.
Hieronymus etiam prologo ejusdem prophetiæ.

Ibid. Josaphat. In Clemente Alex., i Strom., scri-
bitur Josaphat annos tantum regnasse quinque. Quo
tempore, inquit, prophetarunt Elias Thesbites, et Mi-
chæas filius Jeble, et Abdias filius Ananie. De pro-
phetis Isidorus lib. vii Etymolog., cap. 7.

Ibid. Abdias. Hieronymus in prologo ejus prophetiæ,
ex Hebræorum scriptis colligit, hunc tempore
Achab regis Samarie floruisse centumque prophetas
à persecutione impiæ Jezabelis conservasse, eosque
specubus inclusos pane et aqua pavisse, ut etiam videri
est III Reg., cap. 18.

[4370] Ochozias regnat annum i. Elias rapitur, cuius septem insignia miracula numerantur. A mulusque nascuntur, prophetantibus in Judæa Osee, Joel, Isaia, et Michæa.

33. [4307] Athalia regnat annos vii. Jonadab, filius Rechab, sacerdos clarus habetur, etc. Joiada pontifex, qui solus, post Moysen, vixisse annos centum triginta perhibetur.

[4347] Joas regnat annos xl. Zacharias 78 propheta interficitur. Eliseus moritur, cujus virtutes quatuordecim prædicantur. Lycurgusque legislator apud Græciam insignis habetur.

[4576] Amasias regnat annos xxix. Carthaginem hoc tempore quidam asserunt conditam, alii vero superius.

34. [4428] Azarias annos lvi. Olympias primum Græcis instituitur. Agnus in Græcia loquitur. Sardanapalus rex sponte incendio concrematur. Assyriorumque regnum in Medos transfertur. Tunc Hesiodus poeta claruit. Atque Phidon Argivus mensuras et pondera reperit. Osee, Amos, Isaia, et Jona, in Judæa hac ætate prophetantibus.

35. [4444] Joathan regnat annos xvi. Remus Ro-

Ibid. Eliæ Tesbitis, sacerdotis magni, insignia septem miracula hæc sunt : 1. Triennii siccitate cælum clausit. 2. Oravit rursus, et cælum dedit imbrem. 3. Mortuam mulieris filium ad vitam revocavit. 4. Ejus virtute hydria fariæ non defecit, vas olei perpetuo fonte manavit. 5. Ejus verbo ignis de cælo super sacrificium descendit. 6. Duos quinquagenarios cum militibus cælesti igne combussit. 7. Jordanem transiens tactu melotis abruptit. Isidorus lib. de Vita et Morte sanctorum.

33. *Attalia*, Clemens Alex. lib. i Strom. *Gotholia regnat octo annis; erat ex genere Achæ.*

Ibid. *Jonadab*. Fuit filius Semna, fratris David. Regum II, cap. xiii. Et alius Jonadab, filius Rechab, qui vixit sub Jehu, et aliis regibus, IV Reg. x, et Jeremiæ xxxv.

Ibid. Fuit *Joiada* sacerdos bonus, et pietate vitæque innocentia insignis. De eo dicitur II Paralip. cap. xxiv, quod mortuus est, cum esset cxxx annorum.

Ibid. *Elisæus* Eliæ discipulus his miraculis claruit : primo Jordanem transitu suo divisum refrenans, undam retro convertit. 2. Aquas Hierico steriles fecundas fecit. 3. Pueros insultantes sibi bestiis vorandos tradidit. 4. Sterilem mulierem fecundavit. 5. Et ejus filium suscitavit. 6. Decem panibus plebem refecit. 7. Naaman a lepra liberavit. 8. Lepra aspersit discipulum. 9. Ferrum aquis supernatare fecit. 10. Hostes Syriæ cæcitate percussit. 11. Incredulo mortem prædixit. 12. Hostem quadrigarum fragore fugavit, obsidionemque dispersit. 13. Famem repulit. 14. Post mortem cadaveri vitam dedit. Sic fere Isidorus lib. de Vita et Obitu sanctorum Patrum.

Ibid. In uno Ms. est, *Lycurgusque legislator Apollonius*. Existimo legendum *legislator Apollinis*; ut ita dictum accipiamus, quod quæcumque leges Lacedæmonis ferebat, id Apollinis instinctu facere se dicitaret. Vide Plutarch. in ejus Vita, Valerium Maximum, atque alios.

Ibid. Apud Clement. Alexand. i Strom. corrupte legi existimo : *Amasias ejus filius annis xxxix pro xxix*. Nam ita Eusebius, Josephus, Nicephorus et alii.

34. *Azarias*. In alio Ms. erat *Ozias*, quomodo et apud Nicephorum, et in Chronico Græco, quod apud me est; recte, sic enim etiam appellatur lib. II Paralip., cap. 26, et a Clemente Alex. i Strom. *Ozias*, inquit, *sedecim annorum erat, cum regnare cœpisset, et lvi annis regnavit super Jerusalem, fuitque leprosus*. Idem annotavit Procopius Gazeus, in Commentariis super Isaia, ad titulum prophetiæ. Hujus autem tempore

[4460] Achaz regnat annos xvi. Cujus temporibus Assyriorum Romam condidit. Et 79 Sennacherib Assyriorum rex, decem tribus ex Samaria in Medos transtulit, atque in Judæam Samaritas accolat misit.

36. [4489] Ezechias regnat annos xxix. Sub quo prophetabant Isaia et Osee. Hoc tempore Romulus primus milites ex populo sumpsit, centumque à populo nobilissimos viros elegit, qui ob ætatem senatores, ob curam ac sollicitudinem reipublicæ patres vocati sunt.

37. [4549] Manasses regnat annos lv. Per idem tempus Romanis præfuit Numa Pompilius, qui primus apud Romanos pontifices et virgines vestales instituit, falsorumque deorum numerositate civitatem implevit. Duos menses in annum Romanis ad decem menses adjecit; Januarium diis superis, Februarium diis inferis dedicavit. Tunc quoque sibylla Samia claruit.

regnum Assyriorum ad Medos translatum fuisse, tradunt Eusebius, Beda, Ado, Tudensis, alii.

Ibid. De tempore quo prima Olympias fuerit constituta, a plerisque dubitatum est. Eusebius Chronico, ex Africani Sententia, scribit eam tempore Joathan regis Hebræorum, primum numerari cœptam. Idem lib. x Preparat. eam ad Isaia tempora trahit. Clemens Alex. i Strom. in xxxiv anno Nicandri primam olympiadem cum aliis ponit. Chronicon nostrum Græcum, omnium clarissime : *Ν Α ἔτει Ὀζίου καὶ Ἀζαρίου βασιλεῶς Ἰουδα, πρώτη ὀλυμπιάς ἐτέθη ὑπ' Ἰφίτου : καθ' ἣν προεφῆτενον Ἰσαίας υἱὸς Ἀμώς, Ὅσην δὲ τοῦ Βενερί, Ἰωσήλ, τοῦ Βαθουὺλ, καὶ Μιχαίας ὁ Μορασθίτης. Quinquagesimo primo, inquit, anno Ozia regis Juda, qui etiam Azarias appellatur, prima olympias instituta est sub Iphito : quo tempore prophetabat Isaia, filius Amos, Osee filius Beer, Joel filius Balthuel, Oded, et Michæas Morasthites. Et mox : ἡ πρώτη ὀλυμπιάς ἤρχθη παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἢ τις ἐστὶν τετραέτηρις. Prima olympias apud Græcos, inceptit, quæ quatuor est annorum.*

Ibid. Hieronymus in Prologo super Jonam, affirmat Jonam prophetasse temporibus Jeruboam, filii Joas. Augustinus lib. xviii de Civitat., cap. 27, regnante Osia, prophetasse auctor est. Idem et Clemens Alex. i Strom., sicut Isidorus.

Ibid. *A Græcis*. Ita Mss. In Editione Grialii Græcis, omisso a. Pro instituitur, alii constituitur. AREV.

35. *Roman condidit*. Olympiad. 7. Dionys.

Ibid. Quod hic Sennacherib tribuitur, IV Reg. cap. xvii et xviii, et Tobie cap. i de Salmanasar dicitur, quem Eusebius utroque nomine censi ait : cum tamen Tobie i pater Salmanasar, filius Sennacherib dicitur. Josephus lib. x Antiq. cap. 4, patrem vocat Sennacherib, Clemens i Strom. Salmanasar.

Ibid. Duæ voces ex Samaria, a plerisque Mss. deficiunt, non recte, ut constat ex Adone, et Clemente, primo Strom., ubi ait Salmanasar, regem Assyriorum, transmigrare fecisse eos qui habitabant in Samaria, ad Medos et Babylonem.

36. *Romulus*. Liv., Euseb., Aurel., Dionys.

Ibid. Qui ob ætatem. Div., Vict., Dionys.

37. Sic Eusebius in Chronico : *Duos menses anno addidit, Januarium et Februarium, cum ante hunc tantum decem menses apud Romanos fuissent, adeo ut ultimus December diceretur. Capitulum quoque a fundamentis ædificavit, et congiarium dedit axes (lege asses) ligneos, et scorteos.*

58. [4556] Ammon regnat annos XII. Hujus temporibus Tullus Hostilius, Romanorum rex, prior in republica censum egit; quod adhuc per orbem terrarum incognitum erat, primusque purpura et fascibus usus est.

59. [4588] Josias regnat annos XXXII. Thales Milesius philosophus physicus claruit, qui, defectibus solis acutissima perscrutatione comprehensis, astrologiæ numerum primus investigavit, prophetantibus in Judæa Jeremia, Oida et Sophonia.

80 40. [4599] Joachim regnat annos XI. Hujus tertio anno Nabuchodonosor Judæam captam tributariam fecit. Tunc Daniel, Ananias, Azarias et Misael in Babylone claruerunt.

[4610] Sedechias regnat annos XI. Hunc rex Babylonis, secundo veniens ad Jerusalem, cum populo captivum duxit, templo incenso, anno ædificationis suæ CCCCLIV. Per idem tempus Sappho mulier in Græcia diverso poemate claruit. Solon leges Atheniensibus dedit.

41. A David usque ad transmigrationem Babylonis anni CCCCLXXXV.

Finitur quarta ætas, per annos quatermille sexcentos, et decem.

Quinta ætas sæculi.

42. [4680] Hebræorum captivitas, annorum LXX,

38. Reg. IV, cap. XXI: Viginti duorum annorum erat, cum regnare cœpisset, duobus quoque annis regnavit in Jerusalem; interfectus a servis suis occubuit. Idem Clemens Alex. i Strom. et Josephus lib. x, cap. 4, Antiq. qui eum vixisse quatuor et viginti annos, et in regno gisse duos ait. Nicephorus tamen, ut Isidorus, duodecim ejus regni annos enumerat. Idem facti Eusebius LXX supputationem secutus, cum ipse testetur Hebræos tantum duos annos regni illius agnoscere. Verum hæ discrepantes sententiæ facillè conciliari poterunt, si decem annos quibus Ammon cum Patre regnavit duobus jungas quibus solus.

59. Reg. IV, cap. XXII, de Josia rege justo et æqui observantissimo habes. De eodem cap. XXIII dicitur: *Non fuit similis illi, neque post eum surrexit similis.* Triginta uno anno regnavit in Jerusalem. Idem Clemens Alex. i Strom. et Josephus lib. x, cap. 6. Eusebius annum unum addit, ut Isidorus.

Ibid. Thales. Euseb. Chron. agnoscit ait Olympiade 56. Laertius nasci eundem anno i Olympiadis 35: Ne-cio quam bene utrumque. Plinium de his consule lib. II Natur. Histor., cap. 12.

40. Antehunc regnavit Joachaz tribus mensibus, ut, præter sacras litteras, auctor est Eusebius, Josephus, Nicephorus, Theodoretus, et Chronicon nostrum Græcum. Hunc *Eliachim* vocat Jeremias, teste Anastasio, post quem successit Joachim, qui alio nomine *Eliachim* dicitur, teste Josepho lib. x, cap. 7, Antiq.

Ibid. Anno, etc. Eusebius 442 annos hic ponit ex sententia Clementis Alex. i Strom. Josephus vero, lib. x, cap. 10, templum concrematum post quadringentos septuaginta annos, et mentes sex, diesque decem. Niceph. in Chronologia post annos 424, Anastasius, 434. Ita sunt variæ et discrepantes de temporibus sententiæ.

42. Ita est apud Jeremiam, cap. XXV: *Servient omnes gentes istæ regi Babylonis septuaginta annis; et cap. XXX; Cum cœperint impleri in Babylone septuaginta anni, visitabo vos.* Paralipom. etiam II, cap. XXXVI, dicitur Cyrus dimisisse populum captivum anno regni sui primo, ad explendum sermonem Domini, quem locutus fuerat per os Jeremiæ. Idem Esdræ lib. I, cap.

A in quibus ignis ab altari Dei sublatus, et absconditus in puteo, post septuagesimum regressionis suæ annum, assumitur inventus vivus. Per idem captivitatis tempus, Judith historia conscribitur. Pythagoras quoque philosophus et arithmeticiæ artis inventor; et Pherecydes, historiarum primus scriptor; atque Xenophanes, tragœdiarum inventor, insignes habentur.

43. [4714] Darius regnat annis XXXIV. Hujus secundo anno Judæorum 81 est resoluta captivitas; a quo tempore in Jerusalem non reges, sed principes fuerunt, usque ad Aristobulum. Tunc Romani, pulsus regibus, consules habere cœperunt.

44. [4754] Xerxes regnat annis XX. Æschylus, Pindarus, Sophocles et Euripides, tragœdiarum scriptores, celebrantur insignes. Herodotus quoque historiarum scriptor, et Zeuxis agnoscitur pictor.

45. [4774] Artaxerxes, qui et Longimanus, regnat annis XL. Eo regnante, Esdras sacerdos incensam a gentibus legem renovavit, et Nehemias Jerusalem murum restituit. Aristarchus etiam, et Aristophanes, atque Sophocles, tragœdiarum scriptores habiti sunt. Hippocrates quoque medicus, ac Socrates philosophus, et Democritus claruerunt.

46. [4795] Darius, qui et Nothus, regnat annis XIX. Hæc ætas habuit philosophum Platonem, et Gorgiam primum rhetorem

i et II. Idem Daniel cap. IX, Josephus lib. XI, cap. 1. Nicephor. Chronolog., Clemens Strom. i fuisse ait hæc captivitate septuaginta annorum.

Ibid. Stobæus, in epistolis, pag. 222, ad Joannem Dackerium S. J. scribens, de ætate qua Judith floruit, fuse disserit, et scriptores cum Isidoro consentientes clarissimos recen-set. AREV.

43. Annis XXXIV. Eusebius, annis XXXVI. Sic Herodotus, Nicephorus et alii. Clemens Alexand. i Strom. quadraginta sex numerat, qui ita colligit regum Persarum tempora: *Cyrus regnavit annis xxx, Cambyses XIX, Darus XLVI, Xerxes XXVI, Artaxerxes XLI, Darius VIII, Artaxerxes XLII, Ochus vel Arses III; ita ut sint in universum anni 255.* Alexander Macedo, extincto Dario rege Persarum. Et inde ortum habuit regnum Macedonum. Hæc Clemens; unde apud eundem mendam in numeris esse existimo, cum ad annos ducentos triginta quinque Persarum extendat imperium, quæ summa cum annis regum non convenit. Observa hoc insuper loco, alios præterea reges ab Eusebio poni, sed rejici a Clemente, Isidoro et aliis, quod menses duntaxat aliquot regnarunt, ut Artabanus menses 7, secundus Xerxes menses 2, Sogdianus menses 8; ut etiam eandem ob causam a plerisque omittantur imperatores Ottho, Galba, Vitellius, ut notavit Plutarchus in Vita Galbæ. De regibus Persarum, vide Herodotum, et Thucydidem, et Metasthenem. Hi non statuunt imperium Cambysis ante Darium, adversus quos est Plato lib. de Legibus, Clemens, Josephus, Orosius, et Nicephorus in Chronolog., et consensum est sacris litteris, ex Esdra I cap. II. Et in annorum supputatione etiam discrepantes, et variæ reperiuntur sententiæ, ut constat ex Tertulliano adversus Judæos.

Ibid. Secundo. Ita Eusebius et Clemens Alexand. i Strom., Josephus lib. XI, cap. 2 et 5.

44. Vide Josephum lib. XI, cap. 5. Paulus Orosius lib. II, cap. 2, annis XX.

45. Aristophanes fuit comicus. AREV.

46. Ita Eusebius, Tertull. adversus Judæos, Nicephorus, Beda, et alii; Ado tantum agnoscit annos XVIII.

Ibid. Mellitus, qui et Nothus, ann. 18. AREV.

47. [4855] Artaxerxes regnat annis xl. Hujus tempore Esther historia docetur esse expleta. Plato quoque et Xenophon Socratici insignes habentur.

48. [4859] Artaxerxes, qui et Ochus, regnat annis xxvi. Demosthenes **82** orator primus agnoscitur, et Aristoteles dialecticus primus prædicatur. Plato moritur

49. [4865] Arses, Ochi filius, regnat annis iv. Xenocrates philosophus illustris habetur.

50. [4869] Darius regnat annis vi. Alexander, Illyricos et Thracæ superans, dehinc Hierosolymam capit, atque templum Ingressus, Deo hostias immolat. Hucusque Persarum regnum stetit. Dehinc reges Græcorum incipiunt.

51. [4874] Alexander Macedo regnat annis v. Hujus enim quinque anni postremi in ordine temporum numerantur quibus monarchiam Asiæ, destructo Persarum regno, obtinuit. Nam septem ejus priores in Persarum regibus supputantur. Dehinc Alexandriæ reges incipiunt.

52. [4914] Ptolemæus, Lagi filius, regnat annis xl. Hic, Judæam capiens, plurimos Hebræorum in Ægyptum transtulit. Hoc tempore Zeno Stoicus, et Menander comicus, et Theophrastus philosophus ciuiverunt. Per idem tempus Machabæorum liber inchoatur primus.

53. [4952] Ptolemæus Philadelphus regnat annis xxxviii. Hic Judæos **83** qui in Ægypto erant ab-

47. Eusebius, Nicephorus, Tertull. adversus Judæos, Beda, et al. i. Hic ab Hebræis *Assuerus*, dicitur, a LXX Interpretibus *Artaxerxes* cognomento *Mnemon* non *Memon*, ut in Eusebio et aliis.

48. Eusebius, Beda et Chronicon Græc. Nicephor. xxii habet. Tertullianus adversus Judæos xxiv. Clemens Alex. iii, qui hunc eundem cum Arse facit.

49. Eusebius, Nicephor. Beda, Ado autem iii, duntaxat ponit. Aliter Tertull. adversus Judæos.

50. Josephus lib. xi, cap. 7 et 8, Diodorus Siculus lib. xvii. Hic fuit Arsacis filius, Ochi nepos; cujus meminit Quintus Curtius, Plutarchus, Arianus; breviter omnes, qui res Alexandri Magni memorie tradiderunt. Tertulliano et Curtio hic *Melas* cognomento dicitur: *Codmannus* primum appellatus Justin. lib. xix.

51. Sic Josephus, et ipse in Etymologiar. lib. v, Tertull. annos x. Nicephorus in Chronica, sublato Dario, regnasse ait annos 6, romanque positum ante Darii mortem annis xii; mortuum in Babilone ætatis anno trigesimo quinto vel, ut alii, trigesimo sexto. Octodecim igitur annis ex Anastasio sententiæ regnum obtinuit. Atque ita Clemens Alexand. i Strom. qui ita Macedonum reges enumerat: *Alexander annis regnavit xviii. Ptolemæus, Lagi filius, xl. Ptolemæus Philadelphus xxvii. Evergetes xxv. Philopater xvii. Epiphancs xxiv. Philometor xxxv. Fuscon xxix. Lathurus xxxvi. Dionysius xxix. Cleopatra xxii. Postquam fuit regnum Cappadocum octodecim dierum. Fiant ergo simul conjuncta Macedonum tempora anni trecenti duodecim, dies octodecim.* Hæc Clemens, Tertull. lib. adversus Judæos aliter.

52. Fuscæ de hac re habes apud Jo ephum lib. xv, cap. 19, et Zonaram, t. i. Apud Euseb. in Chronic. ita habes: *Theophrastus philosophus agnoscitur, qui a divinitate loquendi, ut ait Cicero, nomen accepit. Theodorus Athenæus agnoscitur.* Ubi nota corrupte legi *Athenæus pro Athenæus*: *Θεός* enim dictus fuit, ut constat ex Lactrio in Aristippo.

53. De hac re, an LXX Interpretes fuerint spiritu Dei afflati, necne, est quæstio inter Augustinum et

A solvit, et vasa sancta Eleazaro pontifici restituens, septuaginta Interpretes petiit, ac divinas Scripturas in Græcum eloquium transtulit. Per idem tempus Aratus astrologus agnoscitur, atque argentei nummi Romæ primum euduntur.

54. [4978] Ptolemæus Evergetes regnat annis xxvi. Sub quo Jesus, filius Sirach, Sapientiæ librum composuit.

55. [4995] Ptolemæus Philopator regnat annis xxvii. Ab isto Judæi prælio victi, lx millia armatorum corruerunt. Per idem tempus Siciliam Marcellus consul obtinuit.

56. [5019] Ptolemæus Epiphancs regnat annis xxiv. Hujus tempore gesta sunt quæ secundi libri Machabæorum historia continet. Hæc ætate Romani victos Græcos liberos esse jussèrunt, dicentes: *Impium est servos esse apud quos philosophia primum orta est, magistra morum, inventrix liberalium disciplinarum.* Per idem tempus Ennius, primus poeta Latinus insignis Romæ celebratur.

57. [5054] Ptolemæus Philometor regnat annis xxxv. Hunc Antiochus prælio superavit, et Judæos varia calamitate oppressit. Per idem tempus Scipio Africam vicit. Terentius comicus claruit.

58. [5087] Ptolemæus Evergetes regnat annis xxix. Hoc tempore, consule Bruto, Hispania a Romanis obtenta.

84 59. [5100] Ptolemæus Soter regnat annis xvii.

Hieronymum. Vide August. lib. xviii, cap. 42 et 43, Civit., et Hieronym. in proemio Paralip. et in epist. ad August. Consule etiam Justin. in Apologetico, Tertull. adversus gentes, Joseph. lib. xii, cap. 2, Philonem denique Judæum in Vita Moysis.

Ibid. Cuduntur. Euseb. Chron., *Argentens nummus primum in Urbe figuratus*, ubi lego, *signatus*.

54. xxvi. Ita quidem Euseb. xxv, Niceph., Tertull., Clem. xxiv, Epiph.

Ibid. Anno xxvi. Ita in nota Editionis Grialii, quod retinendum ex aliis exemplaribus, quamvis in nonnullis sit xxvii. In textu Grialii erat xxxvi. AREV.

55. xvii. Sic Clem., Euseb., Nicephor., Tertullian., Ado. xxi, Epiphancs.

56. xxiv. Ita Euseb. xxvii, Niceph., xxii, Epiphancs.

Ibid. Locum de Ennio, qui apud Eusebium corruptus est, obiter emendare libet. Sic enim tunc legitur: *Ennius poeta, septuagenario major, articulari morbo perit, sepultusque est in Scipionis monumento, via Appia, intra primum ab Urbe miliarium. Quidam ossa ejus Rhodiam ex Janiculo translata affirmant; ubi pro Rhodiam substituo Rudia, sicut etiam scripti Codicis adjutus, reique veritate id ita eogente; fuit enim Ennii patria Rudia, vetus Apuliæ oppidum, teste Mela lib. ii. Post Barium, inquit, Egnatia et Ennio cæta nobiles Rudia, quo ejus ossa translata verisimile est.*

D *Ibid. Sepulcrum Scipionum, in quo et marmore exstabat Ennius, prope portam sancti Sebastiani situm erat, de quo videri possunt Eschinardus in descriptione Romæ, Vasius et alii. AREV.*

57. Judæos. Leguntur hæc Machabæorum ii, ubi Antiochus *radix peccati* appellatur.

58. Annis xxix. Ita Eusebius, Niceph., Epiphancs et alii. Tertullian. xxvii. Hic Clementi Fuscon est. Male in lib. Etymologiarum D. Isidori, Parisiis anno 1580 impresso, Evergetes annis 24 duntaxat regnasse scribitur.

Ibid. Alii, per consulem Brutum, quod Chronico Etymologiarum congruit: Brutus Hispaniam subegit. AREV.

59. xvii. Ita Euseb., xvi et menses sex Niceph., xv Epiph.

Varro, Ciceroque nascuntur. Thracæ Romanis subji- A
ciuntur.

60. [5110] Ptolemæus Alexander regnat annis x. Syria per Gabinium ducem in Romanorum dominium transit. Poeta quoque Lucretius nascitur, qui postea se furore amorio interfecit.

61. [5118] Ptolemæus, Cleopatrarum filius, regnat annis viii. Per idem tempus Plotius Gallus Romæ Latinam rhetoricam docuit primus. Tunc quoque Salustius historiographus nascitur.

62. [5148] Ptolemæus Dionysius regnat annis xxx. Pompeius, Hierosolyma capta, Judæos Romanis tributarios fecit. Per idem tempus Cato philosophus claruit: Virgilius nascitur Mantuæ, Horatius Venusii. Tunc etiam Apollodorus, præceptor Augusti, clarus habetur, et Cicero laude oratoria celebratur. B

63. [5150]. Cleopatra regnat annis u. Illic Ptolemæi regis Ægyptiorum fuit filia, et fratris Ptolemæi soror et conjux effecta. Quem dum fraudare regno voluisset tempore belli civilis, in Alexandria occurrit Cæsari urbem obsidenti, et per speciem atque stuprum regnum sibi et necem Ptolemæo apud Julium impe- travit. Atque Alexandriæ regnum, tertio anno regni

60. x. Epiph., xii.

61. Plotius. De hoc Eusebius in Chron.: Plotius, inquit, Gallus primus Romæ Latinam rhetoricam docuit, de quo Cicero sic refert: Memoria teneo primum Latine docere cepisse Plotium quemdam. In Ms. est amplius, Memoria teneo pueris nobis primum, etc.

62. xxx. Epiph., xxxi.

Ibid. Apollodorus Pergamenus, Græcus orator, præceptor Claudii et Augusti, ut constat ex Suetonii Octavio.

63. Eusebius annos xii habet, et Plutarchus in Antonio, et Nicephorus, et alii. Epiphanius amplius ponit xxxii. Isidorus duos tantum ponit. Nam Julius Cæsar, tertio Cleopatrarum regni anno, solus post occisum a spadonibus Alexandrii regis Pompeium obtinuit quicquid Romano parebat imperio. Indeque Alexandrinum regnum in Romanorum ditionem transit, ut idem infra affirmat. Idem est apud Tuden- sem, in Cod. ms., et ideo hunc annorum numerum placuit retinere, quem etiam Etymologiarum mss. Cod. habent. Idque exitus locus in Tiberio ubi licitur Christus passus annis præactis a principio mundi 5229; a qua supputatione Eusebius ipse tantum duos annos discrepat. De Cleopatra sic Iere Niphilinus, ex Dione, in Julio Cæsare: Cleopatra, inquit, forma pulcherrima fuit, tum vero flore ætatis, et facundia omnibus præstans, eratque apud omnes quibuscumq; versabatur gratiosa. Et paulo post de Cæsare loquens: Ipse Ægyptium in suam potestatem ditionemque redegit, tradiditque Cleopatrarum, cujus causa bellum gesserat.

Ibid. Mellitus: Cleopatra ann. ii. Hujus tertio anno Julius Cæsar imperium sumit. Per idem tempus Siculus, Græcæ scriptor historia, clarus habetur. Caius Julius Cæsar regnat, etc. AREV.

64. Hic antea... vocati sunt; alii: Hic primus Romanorum singulare obtinuit principatum, a quo etiam Cæsares appellati sunt. Ab hinc sequuntur imperatores. AREV.

66. Augusti nomen inde sumptum ait Suetonius in Augusto, quod loca religiosa, et in quibus augurato quid consecratur, augusta dicantur, ab actu, vel ab avium gestu gustave. Dio etiam in Menarchia, Augustum dictum ait, quasi qui hominum naturam excederet, propterea quod ea que sacrosancta et in maximo honore sunt augusta esse dicuntur: quamobrem, inquit, cum Græci σεβαστος nominabant, scilicet, cultu et honore dignissimum. Cujus nominis appellatio,

A Cleopatrarum, per Julium Cæsarem in ditionem Romanorum transit.

85 64. [5155] Caius Julius Cæsar regnat annis v. Hic antea consul creatus Gallias obtinuit; de Britannia triumphavit: postremum civili bello adversus Pompeium adhibito, monarchiam totius imperii obtinuit. Ex cujus nomine sequentes imperatores Cæsares vocati sunt.

65. A transmigatione Babylonis usque ad nativitatem Domini nostri Jesu Christi, anni DLXXXVII.

Finitur quinta ætas per annos quinquies mille centum quinquaginta quinque.

Sexta ætas sæculi.

66. [5211] Octavius Augustus regnat annis LVI. Iste in imperio, post Siculum bellum, triumphos tres egit: Dalmaticum, Asiaticum, postremo 86 Alexandrinum adversus Antonium, inde Hispanum: deinde, terra marique pace toto orbe parta, Jani portas clausit. Sub cujus imperio septuaginta hebdomadæ in Daniele scriptæ complentur, et cessante regno et sacerdotio Judæorum, Dominus Jesus Christus in Bethleem Judæ ex Virgine nascitur, anno regni ejus XLII.

quemadmodum imperatoris, ad cæteros qui eum subsequenti sunt pertinuit propter summum et amplissimum eorum imperium.

Ibid. Annis. LVI. Sic Eusebius, Victor et alii. Nicephorus et Cassiodorus menses sex adjiciunt. Clemens i Stron., ad. XLVI, menses 4, diem 1. Dion, Mortuus est, inquit, XIV Calend. Septembris, quo die primum consul factus fuerat, vitæque annos septuaginta quinque menses decem dies 26. Erat enim nono Calend. Octobris natus. Regnavit, postquam victoria potius est apud Actium, quatuor et quadraginta annos, diebus tredecim exceptis. Verum Eusebius et Isidorus ejus imperium numerant a morte Julii Cæsaris.

Ibid. Septuaginta hebdomadæ. Al., Septuaginta novem. Vid. Dan., c. p. IX.

Ibid. Locus est insignis Danielis IX, quem Tertull. adversus Judæos multo aliter interpretatur quam cæteri chronographi; sic enim inquit: A primo anno Darii debemus computare quando hanc visionem vidit Daniel. Videamus igitur anni quomodo impleantur usque ad adventum Christi. Darius enim regnavit ann. XIX. Artaxerxes regnavit ann. XL. Deinde rex Ochus, qui et Cyrus, regnavit an. XXIV. Argus anno uno. Alius Darius, qui et Melas nominatus est, an. XXII. Alexander Macedo ann. XII. Deinde, post Alexandrum, qui et Medis et Persis regnavit, quos viceerat, et in Alexandria regnum suum firmaverat, quando et nomine suam appellavit. Post eum regnavit illic in Alexandria Soler annis XXXV. Cui succedens Philadelphus regnavit annis XXXVIII. Huic succedit Euergetes annis XXV. Deinde Philopator annis XVII. Post hunc Epiphanes ann. XXIV. Item alius Euergetes ann. XXIV. Soler ann. XXXVIII. Ptolemæus ann. XXXVII. Cleopatra annis XX mensibus VI. Item adhuc Cleopatra conregnavit sub Augusto an. XIII. Post Cleopatram Augustus alii an. XLII. Nam omnes anni Imperii Augusti fuerunt anni LVI. Videamus autem quoniam quadragesimo et primo anno imperii Augusti, quo post mortem Cleopatrarum imperavit, nascitur Christus. Et supervixit idem Augustus, ex quo nascitur Christus, annis XV. Et erunt reliqua tempora annorum in diem nativitatis Christi, et in annum Augusti XII post mortem Cleopatrarum anni CDXXXVII menses VI. Unde adimplentur LXII hebdomadæ et dimidia que efficiunt annos CDXXXVII menses VI in diem nativitatis Christi. Et manifestata est justitia æterna, et unctus est Sanctus sanctorum, id est Christus, et signata est visio, et propheta, et dimissa sunt peccata, quæ per

67. [5253] Tiberius, filius Augusti, regnat annis xxii. Iste, dum per cupiditatem reges ad se venientes non remitteret, multæ gentes a Romano imperio recesserunt. Hujus decimo octavo regni anno Dominus crucifixus est, annis peractis a principio mundi quinquies mille ducenti viginti novem.

68. [5258] Caius Caligula regnat annis iv. Illic avaritia, crudelitate et luxuria sævus fuit, atque in deos se transferens, in templo Jerosolymorum statuam Jovis Olympii sub nomine suo poni jussit. Per idem tempus Matthæus apostolus Evangelium primus in Judæa scripsit.

69. [5252] Claudius regnat annis xiv. Eo regnan-

fidem nominis Christi omnibus in eum credentibus remittuntur.

Et infra: *Itaque ostendentes et numerum annorum, et tempus lx duarum et dimidiæ hebdomadarum adimpletarum, tunc venisse Christum, id est, natum, videamus quid alia vii et dimidiæ hebdomades quæ sunt subdivisæ in abscissione priorum hebdomadarum, in quo actu sint adimpletæ. Post enim Augustum, qui supervixit post navitatem Christi, anni xv efficiuntur, cui successit Tiberius Cæsar, et imperium habuit annis xxii, mensibus septem, diebus viginti: hujus quintodecimo anno imperii passus est Christus, annos habens quasi xxx cum pateretur. Item Caius Cæsar, qui et Caligula, annis iii, mensibus vii, diebus xiii. Nero Cæsar, annis ix, mensibus ix, diebus xiii. Galba mensibus vii, diebus vi. Otho mensibus iii, diebus v. Vitellius mensibus viii, diebus x. Vespasianus anno primo imperii sui debellavit Judæos, et fiunt anni xlii, menses vi. Nam imperavit annis ix, atque ita in diem expugnationis suæ Judæi impleverunt hebdomadas lxx prædictas a Daniele. Agitur expletis his quoque temporibus, et debellatis Judæis, postea cessaverunt illic libamina et sacrificia, quæ exinde illic celebrari non potuerunt. Nam et unctio illic exterminata est post passionem Christi. Erat enim prædictum exterminari illic unctionem, sicut est in Psalmis prophetarum: Exterminaverunt manus meas, et pedes. Quæ passio hujus extirpavit intra tempora lxx hebdomadarum perfecta est sub Tiberio Cæsare, coss. Rubellio Gemina et Rufio Gemino, mense Martio, temporibus Paschæ, die viii Calendarum Aprilium, die prima azymorum, quo agnum ut occiderent ad vesperam a Moyse fuerat præceptum. Itaque omnis synagoga filiorum Israel eum interfecit, dicentes ad Pilatum, cum vellet eum dimittere: Sanguis hujus super nos et super filios nostros, et si hunc dimiseris, non es amicus Cæsaris; ut adimpleri possent omnia quæ de eo fuerant scripta.*

Hæc Tertullianus; verum Clemens Alexandr. i Strom. existimat natum Dominum nostrum xxviii anno Augusti, cum primum jubet censum descriptionemque fieri, hebdomadasque Danielis ita fere connumerat ut Tertullianus, passumque Christum quinto decimo anno imperii Tiberii, dum ageret annum xxx, quamvis in annorum computatione discrimen est inter eos. Eusebius vero ab utroque dissonat, et x. anno imperii Augusti existimat Danielis vaticinium in Hyreano ultimo Judæorum sacerdote completum, et hebdomadas facere annos 483. Ita in annorum ratione nihil est constans, neque certum. De hac re vide etiam Augustinum lib. de Civitat. Dei xviii, cap. 34, et Cedrenum in Compend., et inter nostros neotericos, Finum, atque Galatinum, et Burgensem Hispanum in doctissimo Scrutinio Scripturarum.

Ibid. Fabricius, pag. 262 Bibliograph. antiq., Sigebertum et, ex Riccioli fide, Philonem Judæum cum Isidoro de anno quo natus est Christus consentire tradit, et innumeras alias sententias inter se discrepantes recenset. AREV.

67. Filius. Adoptione intellige. Erat enim filius Li-

te, Petrus apostolus 88 contra Simonem Magum Romam pergit. Marcus quoque evangelista Alexandria Christum prædicans, Evangelium scripsit.

70. [5266] Nero regnat annis xiv. Illic injuriæ, crudelitati et luxuriæ deditus, retibus aureis piscabatur. Matrem et sororem prostiuit et interfecit; senatum multum exstinxit; multas reipublicæ provincias et urbes amisit; urbem quoque Romam incendit, ut Trojani excidii imaginem spectaret. Hujus temporibus Simon Magus, cum altercationem proposuisset cum Petro et Paulo apostolis, dicens se quendam virtutem esse Dei magnam, medio die, dum ad patrem volare promittit in cælum, a dæmonibus, a quibus in

vix uxoris ipsius, et Cæii Drusi Neronis.

Ibid. Annis xxii. Sic Eusebius, vel xxii (inquit) ut aiunt nonnulli. Nicephorus, Orosius, Victor, Cedrenus, Tertull. adversus Judæos ei tantum annos xxii tribuit, menses 7, dies 20. Dion Nicæus an. xxii, mens. 7, dies 20. Sic Zonaras, nisi quod dies vii habet.

Ibid. Reges, etc. De hoc ita Eusebius in Chron.: Tiberius multos reges, ad se per blanditias evocatos, nunquam remisit; in quibus Archelaum Cappadocem, ejus in provinciam versam Mazacem nobilissimam civitatem Cæsarcam appellari jussit. Lege vero ex Mss.: Cujus regno in Provinciam verso, etc. Hac de re scribit Tacitus et Dion in Tiberio.

Ibid. Hujus decima. De die et anno mortis Christi variæ sanctorum sunt sententiæ apud Tertull. adversus Judæos, Clementem, et Eusebium, cæterosque antiquos Patres, quæ omnia Onufrius Panvinus Augustinianus in unum collegit, eleganti edito Scholio, lib. ii Comment. in Fastos.

Ibid. Viginti novem; alii, viginti octo. AREV.

68. Dion in Tiberio Caligulæ cognomen propterea huic datum scribit, quod cum fuisset magna ex parte in exercitu educatus, caligis militaribus pro urbanis uteretur. Augustum etiam Cæsarem Caligam a militibus per illusionem ab usu caligarum vocatum fuisse testatur Dion in Augusto.

Ibid. Annis iv. Eusebius, Clemens, Nicephorus, et Cassiodorus ann. iii, mens. x. Josephus lib. ii Belli Judæicæ, cap. 10, ponit ann. iii, mens. vi. Afler lib. xix Antiquit., cap. 2, Extinctus est (inquit) Cuius quarto imperii sui anno, minus mensibus quatuor. Tertull. adversus Judæos an. iii, mens. 8, dies 13, ponit.

Ibid. Græcæne an Hebraicæ scripserit Matthæus quæri solet. Hieronymus in Catalogo, Hebraicum, inquit, Evangelium ejus habetur usque hodie in Bibliotheca Cæsariensi. Idem lib. iii contra Pelagianum. Similiter Eusebius lib. iii Histor. Ecclesiast. cap. 18, et lib. iv, cap. ultimo. Nazianzen. etiam Iræneus, et Nicephorus cap. 45, lib. ii, testantur cum patrio sermone Evangelium suum scripsisse.

69. Annis. xiv. Nicephorus agnoscit annos duntaxat xiii, mens. i. Epiphanius annos totidem, menses ii. Josephus lib. xx, cap. 10, Antiquit. imperasse scribit ann. xiii, mensibus vii, diebus xx; sicut Dion et Zonaras. Suetonius simpliciter ait eum decimo quarto imperii anno excessisse. Euseb. et Cassiod. numerant ann. xiii, menses ix, dies xxviii. Tertull., annos xiii, menses vii, dies xx.

Ibid. Marcus, etc. Euseb. lib. ii Histor. Ecclesiast., cap. 5 et 16. Niceph. lib. ii, cap. 15 et 16.

70. Annis xiv. Sic Eutropius, Sueton. Chronicon Græcum, Ado. aii. Euseb. ann. xiv, mens. vii, diebus xxviii. Epiph. ann. xiii, mens. vii, dieb. xxviii. Niceph. ann. xiii, mens. i. Dion Nicæus vixisse ait ann. xxx, regnasse xiii, mens. vii, biduo minus. Paulus Orosius lib. vii: Principatum, inquit, adeptus est, mansitque in eo annis non plenis xiv. Tertull. contra omnium sententiam undecim tantum annos, mens. ix, dies xiii ponit, Cassiod., ann. xiii, mens. vii, dies xxviii.

Ibid. Matrem. Dion in ejus Vita existimat eum non

aere ferebatur, adjurante eos Petro, per Deum, Paulo A vero orante, dimissus crepuit. Ob cujus necem a Nerone Petrus crucifigitur, Paulus gladio cæditur. Hac tempestate Persius poeta moritur. Lucanus quoque ac Seneca præcepto Neronis interficiuntur.

71. [5276] Vespasianus regnat annis x. Iste in disciplina militari strenuus 89 multas provincias, quas Nero amiserat, bellando Reipublicæ restituit. Immemor offensarum fuit, convicia in se dicta leviter tulit. Illius secundo anno Titus Jerosolymam cepit atque subvertit, ubi undecies centena millia Judæorum fame et gladio perierunt. Sed et præter hos quoque centum millia publice venundata.

72. [5278] Titus regnat annis xi. Iste in utraque lingua tanto facundissimus exstitit, ut causas Latine ageret, poemata et tragœdias Græce componeret; tanto autem bellicosissimus fuit, ut in oppugnatione Jerosolymorum, sub patre militans, duodecim propugnatores duodecim sagittarum confoderet ictibus. Porro in imperio tantæ bonitatis fuit, habuisse consuetudinem cum matre Agrippina, sed cum alia huic simili, ad quam alludens, dicebat se cum matre consuetudinem habere. De matris morte Dion copiose et Suetonium.

Ibid. Sororem... Simon Magus. Ita Niceph. lib. ii, cap. 36. Chrysostomus lib. 1 adversus vituperatores vitæ monasticæ. Res gestas Petri cum Simone Mago conscripsit Linus Thuscus.

Ibid. Seneca. Mores et mortem Senecæ ita describit Dion in Nerone, nescio an vere, et utraque maxime aliena fuisse a viro philosopho (refert): *Cum enim tyrannidem, inquit, improbare, tyranni præceptor erat; cumque insultaret iis qui cum principibus versarentur, ipse a palatio non decebat: assentones detestabatur, cum ipse reginas coleret et libertos; divites reprehendebat is cujus facultates erant aureorum tricenis centena millia: quique luxum aliorum damnabat, quingentos tripodas habuit de ligno cedrina, pedibus eburneis, similes et pares inter se, in quibus cœnabat. Mortuus denique est, contra quam philosophum decebat, animo abjecto atque inbecillo.*

71. Ante Vespasianum imperaverunt Galba, Otho et Vitellius annum unum, mens. ix, teste Eusebio: qui propterea forte etiam ab Isidoro omittuntur, et ab Orosio, quod Plutarchus in Galba hos non tam Romani imperii quam comœdiæ enjuspiani fuisse imperatores scribat. Ex Dionē Galba imperavit mens. ix, dies 15. Otho dies xc. Vitellius annum unum, dieb. decem exceptis. Ex Clemente vero, Galba mens. vii, dies vi. Otho mens. v, diem unum, Vitellius mens. vii, diem unum.

Ibid. Annis. x. Eusebius, Nicephor. Chronicon Græcum, et Cassiodorus ann. ix, mens. xi, dieb. xxii. Epiphanius ann. ix, mens. vii, dieb. xii. Dion ann. x, dieb. sex minus: sic et Zonaras, Orosius nonno principatus anno profluvio mortuum scribit. Tertullianus ait annis xi regnasse. Cedrenus annis x, dieb. viii.

Ibid. Undecies, etc. Sic Eusebius: *Titus, Judæa capta et Jerosolymis subversis, sexcenta millia virorum interfecit; Josephus vero scribit undecies centena millia fame et gladio perisse, et alia centum millia captivorum publice venundata; hæc Eusebius.*

Ibid. Post Nerovem et ante Vespasianum, in nonnullis Mss. inseritur: « Post Nerovem Galba regnavit mensibus 4. Occisus est in foro. Roma: Otto regnavit diebus ccv. Vixit annis xxxvii. Ipse se interfecit in Italia apud Ebraicum (sic). Vitellius regnavit mensibus octo. Vixit annis lvi. Occisus est a Vespasiano ducibus. » AREV.

72. Annis ii. Suetonio et Dionē regnavit annis ii, mensibus totidem, diebus xx. Eusebio annis ii, mens.

ut nullum omnino puniret, sed convictos adversus se conjurationis dimitteret, atque in eadem familiaritate qua antea habuerat retineret. Hujus etiam inter omnia fuit illud celebre dictum: *perdidisse diem quo nihil boni fecerat.*

90 73. [5294] Domitianus, frater Titi, regnat annis xvi. Illic post Neronem secundus, superbia execrabilis, Deum se appellari jussit, Christianos persequi paganis instituit. Sub quo apostolus Joannes in Pathmos insulam relegatus, Apocalypsin scripsit. Iste multos senatorum in exsilium misit ac peremit; cunctos quoque qui de genere David erant interlici jussit, ut nullus Judæorum ex regali superesset origine.

74. [5295] Nerva regnat anno i. Vir imperio moderatas, æqualem se et communem omnibus præbuit. Hujus tempore Joannes apostolus ab exsilio Ephesum rediit, atque cfflagitatus ab Asiæ episcopis, Evangelium novissimus edi lit.

75. [5314] Trajanus regnat annis xix. Iste mi-viii. Eutrap. ann. ii, mens. viii, diebus xx. Nicephoro, Cassiodoro, Bedæ et aliis, annis ii, mens. ii. Epiphanius ann. ii, mens. ii, diebus ii, cum Isidoro. Orosius facit lib. vii. Zonaras ponit annos duos sex diebus minus. Cedrenus ann. iii.

Ibid. duodecim. Dion in hujus Vita: *Titus, inquit, non modo senatorem, quantum principatum tenuit, nullum interfici jussit, sed nec alius quisquam sub ejus imperio morte affectus est. De crimine impietatis nunquam cognovit, neque permisit aliis ut cognoscerent: Nemo enim, inquit, injuria me efficere aut insequi contumelia potest, propterea quod nihil ago quod reprehendi mereatur. Ea vero que falso de me dicuntur prorsus negligo.*

Ibid. Perdidisse diem. Suetonius memorabilem, inquit, meritoque laudatam vocem dedit: *Amici, diem perdidisti.*

Ibid. Ad verba duodecim propugnatores in textu Grialii indicium erat natæ, quæ fortassis intercidit. Mellitus exhibet: *Perdidisse diem se, quo commodi cuquam nihil fecerit.* Alii addunt: *Vixit annis 40. Cum ingenti omnium luctu in eadem villa, qua pater ejus, morbo absumptus est.* Sic de singulis imperatoribus nonnulli interpolati Codices annos vitæ expriment, et locum quo obierunt; quæ tamen Isidori non esse ex vetustis exemplaribus colligitur. AREV.

73. Annis xvi. Euseb. ann. xv, mens. v. Sic Epiph., Cassiodor. et Niceph. Suetonius simpliciter decimo quinto imperii anno mortuum asserit sicut Orosius. Dion Nicæus regnavit, inquit, ann. xv, dieb. 5. Zonaras, ann. xv, mensibus x.

Ibid. Deum. Eusebius: *Primus Domitianus Dominum se et Deum appellari jussit.* Idem Dion. Suetonius: *pari, inquit, arrogantia, cum procuratorum suorum nomine formalem dictaret epistolam, sic cepit: Dominus et Deus noster sic jubet: unde institutum posthac ut ne scripto quidem ac sermone cujusquam appellaretur aliter.*

Ibid. Christianos. Hæc fuit secunda Ecclesie persecutio: prima enim fuit sub Nerone, de qua Eusebius lib. iii Historiæ Eccles., cap. 15, et Aug. lib. xviii, cap. 52, de Civitate Dei, et Paulus Orosius lib. vii et Alex. Monachus libello εις εὐρεσιν τοῦ σωποιοῦ σταυροῦ qui in bibliotheca mea est, nondum editus.

74. Anno i. Eusebius anno uno, mens. iv. Sic Nicephor., Cassiodorus, Epiphanius, Clemens et Zonaras. Dion, Entropius, Beda, Ado et alii ix dies adjiciunt.

Ibid. Alii, anno i, mensibus iv. Illic primo edicto suo cunctos exsules revocavit. Unde Joannes evangelista ab exsilio, etc. AREV.

75. Trajanus. Mores hujus eleganter Xiphilinus ex

rabili virtute Romanum imperium usque in Orientem longe lateque produxit. Babyloniam et Arabiam cepit, et usque ad Indicæ fines, post Alexandrum, accessit, 91 liberalis cunctis, atque tranquillus. Cujus inter alia dicta, illud fertur egregium, ut dum interrogaretur quod nimium circa omnes communis esset, respondit talem se imperatorem esse privatis qualem sibi imperatorem privatus optasset. Simon Cleophas, Jerosolymorum episcopus, hujus tempore crucifigitur, et requiescit Joannes apostolus.

76. [5553] Adrianus regnat annis xxi. Iste Trajani gloriæ invidens, provincias Orientis Persis reddidit, et Enphratem fluvium finem imperii Romani posuit. Idem quoque Judæas secundo effectos rebelles 92 subjugat, urbemque Jerosolymam restaurat, eamque ex suo nomine Æliam vocat. Per idem tempus Aquila Ponticus, interpret secundus post Septuaginta oritur; et Basilides Hæresiarcha agnoscitur.

77. [5557] Antoninus Pius regnat annis xxii.

Dione depinxit: *Statuas, inquit, aureas, aut argenteas sibi fieri veluit, bonaque quæcunque adhuc inventa sunt in palatio restituit iis quibus ea Domitianus per injuriam ademerat. Civibus Romanis qui in summa forent egestate, agrum dedit, ad aureorum sexcenta millia; ejus agri emptione divisioneque quibusdam viris senatorii ordinis imperata. Cumque egeret pecunia, magnam numerum vestium, multaque vasa argentea atque aurea, et reliquam suppellectilem, non modo de privatis suis, sed etiam de principalibus rebus, multa etiam prædia multasque domos, atque in summa omnia, præter ea quæ necessaria erant, vendidit. Neque vero in pretiis harum rerum sordidus, sed in hoc ipso benignus erga multos et liberis fuit.* Hæc Dion, qui et alia adjungit quæ summam hujus viri moderationem argunt.

Ibid. Annis xix. Sic Epiphanius, Chronicon Græcum, Orosius, cum aliis. Euseb. ann. xix, mens. vi ut Nicephorus et Zonaras. Clemens, ann. xiv, mens. vii, dieb. xv. A Dione, Eutropio, Beda, Cedreno et Adone ponuntur ann. xix, mens. vi, dies xv, ut et a Cassiodoro.

Ibid. Babyloniam. In alio Ms. erat: *Asiam, Babyloniam et Arabiam cepit.* Eusebius ita: *Trajanus, victo rege Decebulo, Daciæ fecit provinciam. Heberos, Sauromatas, Asraenos (lege Adiabenos) Arabes Bosphoranos, Colchos in fidem accepit, Seleuciam, et Ctesiphontem, et Babylonem occupavit.* Quod autem pro Asraenos, Adiabenos legam, facit Dion apud Xiphilinum, qui ait hunc Adiabenenem omnem, quæ pars Assyriæ ad Ninum pertinet, in potestatem suam redeigisse. Fuit autem Trajanus, ut est apud Xiphilinum, a Nervæ Cæsar et Imperator factus: cum tamen ipsi propluqui non deessent. Neque enim ille conjunctionem sanguinis anteposuit publicæ utilitati; neque rursus eum deterruit quod Trajanus homo Hispanus, nec Italus erat, nec Italicus, quodque ante eum nemo alterius nationis imperium Romanorum obtinisset. De Trajano præter alios ex antiquis scripsere: Dion, Sextus Aurelius, Eutropius, Sextus Rufus, Ammianus Marcell. lib. xiv, Plinius in Panegyrico, et lib. i Epistolarum.

Ibid. Institui. Postquam (inquit Dion) Romam venit, multa fecit ad emendandum corrigendumque statum Reip. atque in gratiam bonorum, quorum in primis curam gessit; nam civitatibus Italiae multa largitus est ad educationem liberorum, in quos magna beneficia contulit. Et mox: Trajanus, inquit, nulli invidabat, perdebatque neminem: bonos omnes ornabat honoribus, et dignitatibus angebat; ex quo fiebat ut neque timeret quemquam, nec haberet odio. Nullam fidem habebat calumniatoribus, nulla ira tenebatur, absteinebat ab aliena pecunia, non minus quam ab iniquis cædibus; magnos sumptus fecit, belli pacisque temporibus multa

A Iste propter clementiam tale cognomentum accepit, quia in omni regno Romano, cautionibus incensis, cunctorum debita relaxavit: unde et pater patrie appellatus est. Iste prius imperium Romani orbis, cum Antonino Juniore, æquata potestate, divisit. Eo regnante, Valentinus et Marcion hæresiarchæ, produntur, atque Galenus medicus, Pergamo genitus, Romæ clarus habetur.

78. [5575] Antoninus Minor regnat annis xviii. Hic ad Parthos profectus Seleuciam, Assiriæ urbem, cum quadringentis millibus hominum cepit; de Parthis et Persis triumphavit. Eo regnante Montanus Cataphrygarum auctor, et Tatianus, a quo hæresis Eneatitarum, exorti sunt.

B 79. [5588] Commodus regnat annis xiiii. Iste luxuriæ multæ fuit. Sub hoc Theodotion Ephesius, interpret tertius, apparuit; atque Irenæus episcopus Luglunensis doctrina habetur insignis.

eaque apprime necessaria edificavit. Lege apud eundem plura quæ luxus viri mores vitamque commendant.

76. De hoc ita Spartianus: *Origo imperatoris Adriani vetustior a Picentibus, posterior ab Hispaniensibus. Siquidem Adria ortos majores suos, apud Italicam Scipionum temporibus resedisse, in libris vitæ suæ Adrianus ipse commemorat. Adriano pater Ælius Adrianus, cognomente Afer, fuit consobrinus Trajani imperatoris, mater Domitia Paulina Gadibus orta. Dion, quod erat moniceps Trajani dicit.*

Ibid. annis xxi. Sic Eusebius, Orosius, Nicephorus, alii. Dion et Zonaras ann. xx, mens. ix. Eutropius ann. xxi, mens: x, dieb. xx, et ita Cassiodorus, nisi quod diem aufert. Libellus de Vitis Imperatorum C ann. xvi, mens ii, ut Spartianus. Cedrenus an. xxiv.

Ibid. Dion: *Æliam, inquit, Capitolinam appellavit, et coloniam deduxit; et ubi templum Dei fuerat, alterum Jovi edificari curavit, Judæis graviter ferentibus quod externæ gentes in sua urbe habitarent, sacraque peregrina in ea fierent.*

Ibid. De Basilide hæretico Euseb. lib. iv Hist. Eccles. cap. 7, et Irenæus lib. i, cap. 27. August. de Hæresib., Niceph. diversis in locis.

77. Annis xxii. Sic Epiphanius: Eusebius vero ann. xxii, mens. iii; Orosius et ex eo Ado Viennensis, annis xx et non minus tribus imperasse tradunt; Eutropius xxii integros agnoscit, ut Chronicon Græcum. Nicephorus xxii tantum, mens. iii. Libellus de Vitis Imperatorum nuper sub Aurelii Victoris nomine Antuerpiæ editus xx duntaxat agnoscit; contra Xiphilinus ex Dione xxiv, et cum eo Cedrenus.

Ibid. Forte legendum ex Eusebio et Paulo Orosio lib. vii, cap. 9. *Valentinus, et Cerdo magister Marcionis;* quamvis constat ex eodem Euseb. lib. iv Hist. Eccles., cap. 10, Marcionem et Cerdonem eodem tempore Romæ perversa sua dogmata disseminasse.

78. Antoninus. Hic cognomente *Philosophus* fuit vir bonus, ut ait Dion, quippe in quo nihil ficti simulatque inesset. Hunc Orosius annis xiv tantum imperasse ponit. Euseb., Beda, et Ado, ann. xix, mens. i. Niceph. ann. xix, mens. ii. Zonaras ann. xix, dieb. ii. Cedrenus xix dies omittit.

Ibid. Eneatitarum. De hac hæresi vide Eusebium lib. iv, cap. 27, Histor. Eccles. et Irenæum lib. i adversus hæres., cap. 9; et eunturque Eneatitæ quasi confluentes, postea Severiani a Severo, Tatiani successore, appellati. De quibus vide præterea Nicephorum lib. iv Eccles. Histor., cap. 4 et cap. 11.

79. Annis xiii. Sic Eusebius, Orosius, Herodianus, Beda, Nicephorus, alii, Eutropius vero ann. xii, mens. 8. Dion, ann. xii, mens. 9, dieb. xiv, ut Clemens et Zonaras. Cedrenus. xiv dies omittit.

80. [5389] Ælius Pertinax regnat anno i. Hic, supplicante senatu, **93** ut uxorem Augustam, et filium Cæsarem faceret, reuens, ait sufficere sibi debere quod ipse imperaret inuitus.

81. [5407] Severus Pertinax regnat annis xviii. Iste multa bella feliciter gessit : Parthos vicit, Arabiam obtinuit, Britanniam bellando recepit, litterarum et philosophiæ scientiam habuit. Hujus tempore Symmachus, interpres quartus, agnoscitur; Narcissus Hierosolymorum episcopus virtutibus plurimis celebratur : Tertullianus Afer in Ecclesia illustris habetur; Origenes Alexandriæ studiis eruditur.

82. [5414] Antoninus Caracalla, Severi filius, regnat annis vii. Hic impatiens libidinis fuit : novercam suam uxorem duxit. Nihil memorabile gessit. Hujus tempore in Jerico quinta editio divinarum Scripturarum inventa est, cujus auctor non apparet.

83. [5415] Macrinus regnat anno i. Hic cum filio regnans nihil memorabile temporis brevitate gesserunt. Nam post annum unum, seditione militari pariter interfecti sunt.

94 84. [5419] Aurelius Antoninus regnat annis iv.

80. Anno i. Eusebius, Epiphanius, Nicephorus et alii vi tantum menses ponunt, Eutropius lxxxii dies. Dion lvii, ut etiam Zonaras et Cedrenus.

Ibid. Hic, supplicante, etc. Ita Eusebius, sed aliter Capitulinus : *Pertinax*, inquit, *neque uxoris Augustæ appellationem recepit, et de filio dixit : Cum meruerit.*

81. Ante Severum Pertinacem ponendus erat Didius Salvius Julianus, qui, ut tradit Dion, imperavit dies lxvi, seu, ut Eutropius et Orosius, mens. vii.

Ibid. Annis xviii. Sic Euseb., Epiphanius, Nicephorus alique pene omnes, Eutropius ann. xviii, mens. x. Dion, ann. xvii, dieb. ii, Zonaras in Dione annos legit xvi, in dieb. et mensibus ei alioqui par. Cedren. ann. xvii, mens. viii.

Ibid. Britanniam. Tempore Titi Cn. Julius Agrippa primus Romanorum Britanniam circumfusam undique mari cognovit. Dion in Tito.

Ibid. De Symmacho Eusebius lib. vi Eccles. Histor., cap. 13, ubi de Narcisso et Origene celebris fit mentio.

82. Antoninus Caracallus dictus, ut scribit Dion, quod proprium genus indumenti excogitavit in modum penule. Id barbarum discissumque, et consutum erat ex multis partibus, eoque indutus erat semper, ex quo Caracallus cognominatus est; juslitque militibus, ut se eodem genere vestis induerent. Vide Eutrop. et alios. Noverca ejus appellabatur Julia ex Eusebio, Dione et aliis.

Ibid. Annis vii. Sic Epiphanius, Nicephorus et alii. Spartianus et Cedrenus ann. vi, ut et Eusebius, Orosius in imperio mansisse ait annis non plenis vii. Dion. vi, mens. 2, dieb. aliquot.

83. Anno i. Ita Eusebius, Niceph., Orosius, alii. Dion et Zonaras anno. i, mens. ii, tribus diebus exceptis, Eutropius ann. i, mens. ii; pessime Cedrenus ann. viii.

Ibid. Eusebius Chronico : *Macrinus occiditur in Archelaide* : Herodianus, in Chalcedone Bithyniæ urbe. Verum Dion de ejus morte sic habet : *Chalcedonem navigavit, ibique remansit; eo venere milites missi a Pseudantonino, a quibus comprehensus perductus est in Cappadociam; ubi postquam intellexit filium suum captum esse, dejecit se ex vehiculo (nec enim vinctus erat) fregitque humerum; nec ita multo post occisus est.*

Ibid. Mellius, regnat anno i. Romæ amphitheatrum incensum. *Abgarus vir sanctus regnavit Edessa.* Pseudantoninus, de quo Dion, est Aurelius Antoninus Heliogabalus numeri seq. AREV.

84. Annis vi. Ita Eusebius, Nicephorus, Orosius, alii. Eutropius ann. ii, mens. viii. Dion. ann. ii,

A Hic dum obscenissime viveret, et ipse tumultu militari interemptus est. Cujus temporibus sexta editio inventa est Nicopoli; Sabellius hæresiarcha oritur,

85. [5452] Alexander regnat annis xiiii. Hic Persas gloriosissime vicit; civibus favorabilis fuit. Hujus temporibus Origenes Alexandriæ claruit, et Romæ Ulpianus insignis jurisperitus.

86. [5455] Maximinus regnat annis iii. Iste primus ex militari corpore, absque decreto senatus, imperator ellicitur, et Christianos persequitur.

87. [5441] Gordianus regnat annis vi. Hic rebellantes Parthos et Persas afflixit. Rediens victor de Persis fraude suorum interiit. Hujus temporibus Zephyrinus, testimonio Spiritus sancti in specie columbæ super caput ejus descendentis, Romæ episcopus ordinatur.

B 88. [5448] Philippus regnat annis vii. Iste primus inter imperatores **95** creditur Christo. Hujus etiam primo anno millesimus annus Romanæ urbis fuisse docetur expletus.

89. [5449] Decius regnat anno i. Hujus temporibus sanctus Antonius monachus in Ægypto doce-

mens. ix, dieb. iv. Herodian. ann. vi. Zonaras et Cedren., ann. iii, mens. ix, dieb. iv.

Ibid. Eusebius in Chronico : *Antoninus Romæ occiditur tumultu militari cum matre Semasyra. Semianira, Lampridius; Savida, Herodianus; Semea, Eutropius.*

85. Annis xiiii. Sic plerique omnes: unus Herodianus annos xiv. Eutropius ann. xiiii, dies viii, Cedrenus ann. xiii, mens. viii, Zonaras, x tantum annos habet.

Ibid. Euseb. in Chron. *Alexand. Xerxem regem Persarum gloriosissime vicit*, ubi, ex Lampridio et Herodiano, *Artaxerxem* videtur legendum, sicut et in Orosio et Cassiodoro.

Ibid. Grialius, hujus temporis. AREV.
86. Annis iii. Sic Eusebius, Niceph., Chronicon Græcum, et alii. Eutropius ann. iii, et dieb. aliquot. Zonaras et Cedrenus, nescio quomodo, ann. vi.

Ibid. In alio erat : *militari cohorte*; verum censui legendum : *ex militari corpore*, auctoritate Eusebii : sic enim inquit, *primus ex corpore militari*, et aliorum Codicum.

Ibid. Persequitur. De hac persecutione præter alios scribit Aymo lib. vi, cap. 7, et Alexander Monachus *περί εὐρέσεως σταυροῦ*.

87. Annis vi. Ita Eusebius, Niceph., Paulus, Eutropii interpolator, Orosius, atque alii omnes.

Ibid. Zephyrinus. In alio Ms. est, *Flavianus*, verum id lego Zephyrinus accidisse apud Eusebium lib. Eccles. Hist. cap. 21, et apud Niceph. lib. v, cap. 26. Idem etiam Fabiano evenisse refert Aymon lib. vi, cap. 10. In Ms. etiam ubi *Flavianus* legitur post dictionem *ordinatur*, adjicitur : *Licet quidam hoc verius de Zephyrino adferant.*

Ibid. Multi Mss. sic referunt : *Hujus temporibus Flavianus (Legendum, Fabianus) testimonio... ordinatur, licet quidam hoc verius de Zephyrino adferant.* Mellius, corrupte, *Severino* pro *Zephyrino*. Loaisa de Zephyrino ab Eusebio id narrari a-scrit; alii contra Fabianum pro Zephyrino apud Eusebium, lib. vi Histor. eccles., cap. 22, al. 29, legunt. Vide Natal. Alexandr., sæculo tertio Hist. eccles., cap. 2, et Pagnium, in Viis Pontificum. AREV.

88. Annis vii. Sic Eusebius, Nicephorus, Orosius, Cedrenus, alique pene omnes. Zonaras a quibusdam traditum ait annos v imperasse, a nonnullis vi et totidem menses.

89. Anno i. Sic Chronicon Græcum ms. Eusebius vero, Nicephorus, Ajo et alii annum unum ponunt et iii menses. Eutropius ipsum cum filio imperasse tradit

tur exortus, a quo primum monasteria condita sunt.

90. [5451] Gallus, et Volusianus ejus filius, regnant annis n. Novatus, Cypriani Episcopi presbyter, Romam veniens, Novatianam hæresin condidit.

91. [5466] Valerianus cum Gallieno regnant annis xv. Cyprianus primum rhetor, deinde episcopus, martyrio coronatur. Gothi quoque Græciam, Macedoniam, Asiam Pontumque depopulantur. Valerianus Christianis persecutionem movens, a rege Persarum Sapore captus, ibi in dedecore vite consenuit.

92. [5468] Claudius regnat annis n. Iste Gothos, Illyricum Macedoniamque vastantes superat. Paulus Samosatensis hæresiarcha agnoscitur.

93. [5474] Aurelianus regnat annis vi. Iste Romanorum imperium bellando pene ad fines priores perduxit; qui, persecutionem adversus Christianos effugit, fulmine corripitur et sine mora occiditur.

96 94. [5475] Tacitus regnat annis i. Hujus vitæ brevis gestorum nihil dignum historia præstat.

95. [5481] Probus regnat annis vi. Iste militia strenuus, et civilitate præclarus, Gallias a barbaris occupatas bellando Romanis restituit. Hujus tempore Manichæorum hæresis orta est.

96. [5485] Carus cum filiis Carino et Numeriano

biennio, Orosius triennio, Cassiodorus biennio, mensibus iv.

Ibid. Mellitus, exortus. Romæ amphitheatrum incensum. Alia omittit. AREV.

90. Annis n. Beda ac ceteri fere omnes iv menses adficiunt. Nam quod in Nicephoro legitur imperasse uno duntaxat anno et mensibus iv sine mendo non puto, ut liquet ex enumeratione consulum, apud Cassiodorum.

Ibid. De Novato hæretico scribit Eusebius lib. vi Eccles. Histor., cap. 33, et Pacianus epistola tertia ad Symphor., et Socrates lib. iv, cap. 25, qui in concilio Romano condemnatur, ut constat ex Eusebio lib. vi, cap. 59, Theodoret. lib. iii, Cyprian. lib. ii, epist. 1, et lib. iv, epist. 2.

92. Annis n. Sic et in Eusebio scribendum testis est Zonaras in Claudio, pro quo nunc legitur ann. i, mens. ix, ut in Nicephoro. Eutropius intra biennium morbo periisse ait.

Ibid. De Paulo Samosateno vide Euseb. lib. vii Hist. Eccles., cap. 25; Epiph. hæres. 69. Et in concilio Antiocheno convictus est: Aymon lib. vii, cap. 7, et 10, Niceph. lib. vi, cap. 26 et 29.

93. Annis vi. Ita Cedrenus: verum Eusebius, Nicephorus, Orosius, Eutropius et Zonaras, imperio sex annos potitum tradunt, paucis mensibus exceptis.

Ibid. Eusebius in Chronico sic habet: Aurelianus cum adversus nos persecutionem movisset, fulmen juxta eum conitantesque ejus ruit; ac non multo post inter Constantinopolim et Heracleam in Cænophorio vitæ veteris occiditur. Flavins Vopiscus ita: Cum iter faceret apud Cænophorium manserunt, que est inter Heracleam et Byzantium, malitia notarii interemptus est. Vide præterea de ejus morte Euseb. lib. vii Eccles. Hist. cap. 26, Aymon lib. vii, cap. 2, Niceph. lib. vi, cap. 19, Ado, Beda et reliqui omnes a suis interisse scribunt.

94. Ab aliis sex menses ei assignantur, a Cedreno anni n.

Ibid. Alii, Tacitus regnavit anno i; quo occiso apud Pontum, obtinuit Florianus imperium diebus LXXXIX. AREV.

95. Menses iv Euseb., Niceph., Eutropius, Orosius, aliique adficiunt. Zonaras non integris sex ann. imperasse scribit.

A regnat annis n. Carus, postquam de Persis triumphavit, victor circa Tigridem castra ponens, icu fulminis concidit.

97. [5505] Diocletianus et Maximianus regnaverunt annis xx. Diocletianus, divinis libris adustus, Christianos toto orbe persequitur. Iste primus gemmas vestibus calceamentisque inseri jussit, dum sola purpura retro principes uterentur. Hi autem imperatores varia bella gesserunt, Persis victis, recepta Mesopotamia. Qui postea, pariter fastigio imperii relicto, privati vixerunt.

68. [5505] Galerius regnat annis n. Hujus imperii brevis nihil dignum historia contulit.

99. [5535] Constantinus regnat annis xxx. Hic Persis bellum paravit; ad cujus adventum adeo trepidaverunt, ut supplices occurrerent promittentes imperata perficere. Christianus quoque effectus, licentiam dedit Christianis libere congregari, et in honorem Christi 97 basilicas construi. His temporibus hæresis Ariana exoritur. Nicæum quoque concilium a Constantino ad condemnationem Arii congregatur. Tunc et Donatarum schisma eboritur. Per idem tempus crux Christi ab Helena, Constantini matre, Hierosolymis reperta est. Constantinus autem, in

Ibid. De hæresi Manichæorum a Mane Persa exorta scribit Eusebius, lib. vii Eccles. Histor., cap. 25. Hilarius de Trinitate lib. vi. Cyrillus Catech. vi. Epiphani. hæres. 66.

96. Eusebius Chronico ita habet: Carinus prælio victus apud Murgum occiditur; Vopiscus, apud Mur-tium.

97. Annis xx. Sic Eusebius, Niceph., Orosius, alii. Cedrenus 22, Aurelius Victor. 25, non sine mendo, ut liquet ex supputatione consulum in Cassiodoro.

98. Eusebius Chronico, Galerius, inquit, biennio Augustus imperium tenuit, mox cum alio annis sex.

99. Annis xxx. Eusebius, Beda et Ado x menses addunt. Nicephorus 31 annos habet, Chronicon Græcum ms. xxx ann. et mensem i. Ex Aurelio Victore colliguntur anni xxxii. Cedrenus trigesimo tertio imperii anno mortuum scribit: Aurelius etiam Victor ponit post Galerium alios duos Galerios, Armentarium et Galerium Maximianum, et Alexandrum.

Ibid. Christianus. De Baptismo Constantini, præter Eusebium et Zonaram, initio tom. III scriptis capione Cedrenus in ejus Vita. Quod fuerit a Sylvestro sanctissimo Romæ papa baptizatus septimo imperii sui anno, et a lepra liberatus, refert Niceph. lib. vii, cap. 41. Ambrosius vero de obitu Theodosii, quod in vitæ extremo baptismi gratiam obtinuerit, affirmat. Idem testatur Alexander Monachus lib. de Inventione salutiferæ crucis; quem Nicomedix obitisse ait, hoc opportuno adeptum, ut in Jordane, quod summopere desideraverat, baptizaretur; quam sententiam etiam probat Hermes, Socrates, et Theodoretus, ut auctor est Nicephorus lib. viii, cap. 54, quibus consentiunt Rufinus, Oros., Cassiodor. et alii.

Ibid. Cruz, etc. An crux in qua salus nostra vitæque auctor pendit, habuerit quatuor brachia, et an corpus Domini nostri quatuor fuerit clavibus transfixum, disputat pie et eleganter Lucas episcopus Tudensis Hispanus adversus Albigenes, quem ms. in bibliotheca habeo. De ejus inventione Alexand. Monachus nondum editus, qui apud me est Græce ms.

Ibid. Inarianum dogma. Hanc sententiam docte refellit Cedrenus in Compendio Histor. in Vita Constantini.

Ibid. De baptismo Constantini satis superque ab aliis disputatum est. In Codice Florentino sancti Marci, pro Constantinus autem in extremo... fine malo,

extremo vitæ suæ ab Eusebio Nicomediensi episcopo baptizatus, in Ariarium dogma convertitur: heu, pro dolor! bono usus principio, et sine malo.

100. [5559] Constantius et Constans regnaverunt annis xxiv. Constantius crudelitate morum terribilis, a Persis multa perpressus est. Deinde Arianus effectus catholicos toto orbe persequitur. Cujus etiam favore Arius fretus, dum Constantinopolin ad ecclesiam pergeret, adversus nostros de fide dimicaturus, divertens per forum Constantini ad necessariam causam, viscera ejus repente simul cum vita effusa sunt. Per idem tempus Athanasius et Hilarius doctrina et confessione fidei celebrantur. Hæresis Anthropomorphitarum **98** in Syria, et Macedonia, et Constantinopoli nascitur. Donatus artis grammaticæ scriptor, ac præceptor Hieronymi, Romæ illustris habetur. Antonius monachus moritur. Ossa Andreae et Lucæ apostolorum Constantinopolim transferuntur.

101. [5561] Julianus regnat annis ii. Illic ex clerico imperator ac paganus effectus, ad idolorum cultum convertitur, ac Christianis martyria intulit. Liberales litteras Christianos docere vel discere vetuit. Qui etiam, dum in odium Christi templum Jerosolymis Judæos reparare permisisset, atque ex omnibus provinciis Judæi collecti nova templi fundamenta jacerent, subito nocte oborto terræ motu, saxa ab imo fundamentorum excussa, longe lateque sparsa sunt. Igneus quoque globus ab interiori æde templi egres-

hæc subrogantur: *Cumque bellum in Persas moliretur, in villa publica juxta Nicomediam dispositam bene rempublicam filiis tradens, diem obiit.* Cod. Alban. omittit ea omnia, *Constantinus autem . . . sine malo.* Omittit pariter Codex Casens anti-quissimus Etymologiarum, in quo insertum est hoc Chronicon pro alio breviori quod plerique alii Etymologiarum Codices exhibent. Ac furiasse Isidoro ab aliquo adjecta sunt. In Editione Grialii scribitur *Arrius, Arrianus*: sed communior scribendi ratio est *Arius, Arianus*; atque id ita observatur in Historia Gothorum ejusdem Editionis. AREV.

100. Annis xxiv. Sic Orosius, Niceph., Cedren. et Chronio. Græcum. Hieronymus in suo ad Eusebium Chronico, mens. v diesque xii addit. In Ado. e ponuntur anni xviii, mens. v, dies xiv.

Ibid. Divertens. De morte Arii Rufinus lib. x Eccles. Histor. cap. 15. Et Cedren. cum Epiph. lib. ii contra Hæreses. sic inquit: *Noctu Arius ad sellam progressus, necessarij oneris deponendi, gratia, crepuit, quemadmodum et Judas quondam.* Idem Theodoretus lib. i Eccles. Hist. cap. 14.

Ibid. Donatus. Hieronymus Donatum vocat præceptorem suum multis in locis; præsertim in Commentariis in Eccles. cap. i, in illud: *quid est quod fuit?* et in Apologia, adversus Rufinum, et scripsisse Commentarios in Virgilium ait.

Ibid. Ossa. Postea Melphin (*corripit Amalphin*) ossa Andreae apostoli translata sunt. Capnt Pio secundo Roman allatum et in Basilica divi Petri collocatum.

Ibid. Alii: *Antonius monachus centum annorum ægis in eremo moritur.* AREV.

101. Annis ii. Consentit Nicephorus et Chronicon Græcum. Hieronymus a quibusdam anno i, mens. vii, ab aliis ann. ii, mens. viii, reguasse traditum ait. Orosius i ponit imperii annum, et mens. viii. Paulus Diaconus iii imperii anno extinctum asserit.

Ibid. De morte Juliani variz sunt opiniones, ut est apud Niceph., lib. x, cap. 24; Hieronym. in additionibus in Chronicon Eusebii, et Zonar., lib. iii,

A sus, plurimos eorum suo prostravit incendio. Quo terrore reliqui pavefacti, Christum confitebantur invitati. Et, ne hoc casu crederent factum, sequenti nocte in vestimentis cunctorum crucis apparuit signum. Julianus autem contra Persas procedens, facta congressione, jaculo suscepto, interiiit.

102. [5562] Jovianus regnat anno i. Qui, dum se ab exercitu imperatorem legi conspiceret, seque Christianum affirmans, paganis præesse non posse adsereret: *Et nos, inquit omnis exercitus, qui per Julianum nomen Christi abjecimus, tecum Christiani esse volumus.* Quibus ille auditis, imperii sceptrum suscepit, firmataque pace **99** cum Persis, rediit; qui, lege protinus data, Christianis privilegia reddidit, ac templa idolorum claudi præcepit.

103. [5576] Valentinianus et Valens frater ejus regnant annis xiv. Gothi apud Istrum bifarie, in duobus Fridigerno et Athalarico divisi sunt regibus. Sed Fridigernus Athalaricum Valentis, Ariani imperatoris, auxilio superans, suadente eodem, in hujus beneficii gratiam, ex catholico Arianus cum omni gente Gothorum effectus, errorem secutus est ipsius. Tunc quoque Gildulas, Gothorum episcopus, ad instar Græcarum litterarum, Gothis tunc reperit litteras, et utrumque testamentum linguam in propriam transtulit. Photinus quoque, et Eunomius, atque Apollinaris hæresiarchæ eodem tempore agnoscuntur.

et Cedrenum, et Aimonem de Christianarum rerum Memoria, lib. ix. Paulus Orosius sic lib. vii, cap. 50: *Itaque postquam a Ctesiphonte castra movit, dolo ejusdæ transfluxe in deserta perductus, cum vi sitiis et ardore solis, atque insuper labore arenarum confectus periret exercitus, imperator tanto rerum periculo anxios, dum per vasta deserti incautius evagatur, ab obvio quodam hostiani equite, conto ictus, interiiit.*

Ibid. Alii, aliqui, pro reliqui; et eorum pro cunctorum. AREV.

102. Anno i. Menses viii, Hieronymus et Orosius ix. Niceph., Cedrenus, amplius xv dies ponunt. Chronicon Græcum: mens. x, dies xv.

Ibid. Qui lege. Cedrenus ait edictum per totum Romanum imperium emisisse; idem Niceph., lib. x, cap. 59. Ammianus Marcellin. Christianæ legis studiosum fuisse asserit.

103. Annis xiv. Sic et Chronicon Græcum: *Ἐβασιλευσε, inquit, Ῥωμαίων ὁ αὐτὸς λη' θειώτατος Ὀυάλευτινῆος ἔτη ἰδ'.* Niceph., ann. x, mens. ix. Orosius, lib. vii, cap. 52, in imperio mansisse ait anno. xi. Cedrenus Valentinianum xi annis imperasse, Valentem postea triennio, scribit.

Ibid. In alio Ms. erat: *Sed Fridigernum Ataricus superans*; verum corrupte ut constat ex Eutropio in Valente, qui Athalaricum a Fridigerno, auxilio Valentis, victum affirmat.

Ibid. Eutropius, lib. xii, in Valente, Ulfias episcopus Arianus, qui moratus sub Constantio fuerat, et cum Eudoxio et Aetio Arianis. Niceph., lib. xi, cap. 48, eum vocat Ulphilam; Rodericus Toletanus, in sua Historia, Gudilam, lib. ii, cap. 1; et Aod, Ulfilam. Sunt qui Gulfilam et Gulsfilam.

Ibid. Photinus. Concilium Syrmicense adversus eum congregatur, Niceph. lib. ix, cap. 5. Socrat., lib. i, cap. 29. Sozomenus, lib. iv, cap. 5 et 6. A Damaso damnatur, Niceph. lib. xi, cap. 17 et 18.

Ibid. Eunomius. Rufinus, lib. x, cap. 25; August., lib. de Hæres., cap. 54; Hieronym., in iv Osee. Ad-

104. [5382] Gratianus cum fratre Valentiniano A Michæ prophetarum divina revelatione produntur. regnat annis vi. Ambrosius, Mediolanensis episcopus, in catholicorum dogmate claruit. Priscillianus hæresim infandam nominis sui in Hispaniam inexit. Martinus, episcopus Turinorum Gallie civitatis, multis miraculorum signis effulsit.

100 105. [5390] Valentinianus cum Theodosio regnat annis viii. Synodus Constantinopoli. et sanctorum Patrum colligitur a Theodosio, in qua omnes hæreses condemnantur. Hieronymus presbyter in Bethleem toto mundo clarus habetur. Priscillianus, accusante Itacio, a Maximo tyranno gladio caditur. Per idem tempus caput Joannis Baptistæ Constantinopolim est perductum, et in septimo milliario civitatis humatum. Gentium quoque templa per totum orbem, jubente Theodosio, eodem tempore subvertuntur. Nam B adhuc istemerata manebant.

106. [5395] Theodosius, cum Arcadio et Honorio regnat annis iii. Per idem tempus Joannes anachoreta virtutum miraculis habetur insignis; qui etiam Theodosio consulente, de Eugenio tyranno victoriam illi prædixit.

107. [5606] Arcadius cum fratre Honorio regnat annis xiii. Hujus temporibus Augustinus episcopus doctrinæ scientiæ insignis habetur. Joannes quoque Constantinopolitanus, et Theophilus Alexandrinus, illustres episcopi prædicantur. Per idem tempus Donatus, Epiri episcopus, virtutibus insignis est habitus. Qui draconem ingentem, expuens in ore ejus, peremit, quem octo juga bouum ad locum lucendii vix trahere potuerunt, ne aerem putredo ejus corrumpere. Per idem tempus corpora sanctorum Habacuc et C

versus eum scripsit Basilius, et primum concilium Constantinopolitanum in eum est habitum Damaso P. M. De Hæresi Apollinaris est apud August. hæres. 55, et Theodor., lib. v, cap. 10.

Ibid. *Gulfilas*. Nomen geminum videtur esse *Wulfilas*, et hinc apud alios *Gulfilas*. Nam septentrionalibus gentibus *Wu* valet in pronuntiando *gu*, ut observavi in prolegomenis ad Dracontium, cap. ix, n. 95. Iterum de *Wulfila* in Historia Gothorum, num. 8. Post verba eodem tempore agnoscuntur quidam Mss. addunt: *Hucusque Eusebius et Hieronymus. AREV.*

104. Annis vi. Concordant Orosius, Prosper, Paulus Diaconus, Zonaras et alii; Ado, vii.

Ibid. De Priscilliano vide divum Augustinum, lib. de Hæresib., hæres. 7, et Hieronymum, ad Ctesiphontem, et in Catalogo: Leonem papam, epist. 93; Severum Sulpicium, lib. ii Eccles. Historiæ; concilium Toletan. i, et Bracarense, ubi ejus errores et impietas recensentur.

105. Annis viii. In alio exemplari ix, sed viii scribendum existimo ex supputatione Coss. qui apud Cassiodorum recensentur. Prosper vii tantum ponit. In Etymologiarum mss. Codd. nunc vi, nunc vii, aliquoties etiam viii et ix habentur.

106. Annis iii. Convenit Prosper, et ipse in Etymologiis. Eutropius, lib. xii. Mansitque in imperio annis undecim, cum jam in Orientis partibus sex annis, Gratiano largiente et simul imperante, regnasset. Idem Paulus Orosius, lib. vii, cap. 55. Idem Paulus Diaconus, lib. xiii, in princip.

Ibid. De isto Eugenio grammatico et litterarum doctore, postea nullo, vide Paulum, lib. xiii, in principio. De Joanne autem anachoreta est insignis mentio apud Rufinum, lib. xi, cap. 52, et xix; et Prosperum

Michæ prophetarum divina revelatione produntur. Gothi Italiam deprædantur. Vandali atque Alani Gallias aggrediuntur.

101 108. [3621] Honorius, cum Theodosio minore, fratris filio, regnat annis xv. His imperantibus, Gothi Romam capiunt, Vandali quoque et Alani, et Suevi, Hispanias occupant. Hæc tempestate Pelagius adversus Christi gratiam erroris sui dogmata prædicat; ad ejus damnationem concilium, apud Carthaginem, ccciv episcoporum congregatur. Hoc tempore Cyrillus, Alexandriæ episcopus, insignis est habitus.

109. [5648] Theodosius Minor, Arcadii filius, regnat annis xxvii. Vandali ab Hispania ad Africam transeunt. Ibi catholicam fidem Ariana impietate subvertunt. Per idem tempus Nestorius, Constantinopolitanus episcopus, suæ perfidiæ moliitur errorem; adversus quem Ephesina synodus congregata, ejus impium dogma condemnat. Hoc etiam tempore diabolus in specie Moysi Judæis in Creta apparens, dum eos per mare pede sicco ad terram repromissionis promittit perducere, plurimis necatis, reliqui, qui salvati sunt, contestim ad Christi gratiam convertuntur.

110. [5654] Martianus regnat annis vi. Cujus initio Chalcedonense concilium geritur, ubi Eutyches cum Dioscuro Alexandrino episcopo condemnantur. Hujus autem sexto imperii anno, Theodorius rex Gothorum, cum ingenti exercitu Hispaniam ingreditur.

111. [5670] Leo Major cum Leone Minore regnat annis xvi Alexandria, et Ægyptus synodum Chalcedonensem detrectans, errore Dioscorigetici languens, immundo repleta spiritu, canina rabie latrat.

eum Zonara et Paulo Diacono, lib. xiii.

107. Annis xiii. Ita Prosper, Cassiodorus, Sigebertus, et Tudens. Niceph. addit mens. iii; Cedrenus et Chronicon Græcum xiv annos ponunt. Epitome Chronicorum Severi cognomento Sulpitii, quæ apud me est ms. xi tantum agnoscit. Paulus Orosius, lib. vii, cap. 36, post patris excessum xii annis regnasse affirmat.

Ibid. Ex Sozomeno, lib. vii, cap. 25. constat sanctum Donatum Eudææ, in Epiro, fuisse episcopum, et Nicephoro, lib. xii, cap. 45, ubi Eudææ, in Epiro, dicitur episcopus.

Ibid. *Expuens, etc.* Al., *expuens in os ejus necavit, quem, etc.* AREV.

103. Annis. xv. Ita Cassiodorus, Tudensis, Ado, et ipse in Etymologiis. Sigebertus annum unum detrahit; Prosper unum adjicit.

D 109. Annis xxvii. Ita Cassiodorus, Paulus Diaconus, Tudensis, et alii. Sigebertus tradit eum utrique regno solum iii, annis imperasse, posteaque sibi Valentinianum Placidæ amixæ suæ, ex Constantio filium ascivisse, eum eodemque aliis xxvii annis regnasse, qui simul collecti nostrum numerum explent, Prosper xxx ann. ponit; Beda xxvi, Martinus Polon. xxvii, ut noster hic.

Ibid. *Regnat, etc.* Al., *regnat annis xxvi. Gens Wandalarum ab Hispaniis ad Africam transit. Ibi, etc.* AREV

110. Annis vi. Ita Paulus Diaconus, Sigebertus, Tudens. et alii. Cassiodorus cum Cedreno vii. Ado Viennensis: *Martianus, inquit, imperator obiit sexto imperii sui anno, sexto mense completo.*

Ibid. *Theodorius.* In alio Ms.: *Theodorius, August. et Sigebertus, Theodorius, similiter Ado Viennensis Rodericus Toletanus, lib. ii, cap. 8, Theodorius.*

111. Annis xvi. Ita Nicephorus, Cassiodorus, Paul.

Per idem tempus apparuit hæresis Acephalorum Chalcedonense **102** concilium impugnantium, qui ideo Acephali, id est, sine capite nominantur, quia, quis primus eam hæresin introduxerit non invenitur, cuius hæresis poste plurimi haecenus orientalium languent.

112. [5687] Zenon regnat annis xvii. Ab isto Acephalorum hæresis defenditur, et decreta Chalcedonensis concilii abdicantur. Iste Zenon Leonem Augustum filium suum interficere quærens, pro eo mater ejus alium figura similem obtulit, ipsumque Leonem occulte clericum fecit, qui in clericatu usque ad Justiniani tempora vixit. Per idem tempus corpus Barnabæ apostoli et Evangelium Matthæi ejus stylo scriptum, ipso revelante, repertum est.

113. [5714] Anastasius regnat annis xxvii. Iste, Acephalorum errorem vindicans, episcopos Chalcedonensis synodi defensores exsilio damnat, Evangelia quoque, tanquam ab idiotis evangelistis composita, reprehendit atque emendat. Eo tempore Fulgentius episcopus in confessione Dei et scientia claruit. Trasemundus, Vandalorum rex, in Africa catholicas Ecclesias claudit, et cxx episcopos in Sardiniam mittit, contra Catholicos sævit. Per idem tempus apud Carthaginem Olympus quidam Arianus, in balneis sanctam Trinitatem blasphemans, tribus igneis jaculis, angelo immitente, visibiliter est combustus. Barbas quoque quidam Arianus episcopus, dum contra regulam fidei quemdam baptizans dixisset: « Baptizat te **103** Barbas, in nomine Patris, per Filium, in Spiritu

Diacon. Sigebertus Palmerius, et alii. Hæda cum Cedreno xvii, Zonaras xviii.

Ibid. Acephali. Nicephorus, lib. xviii, cap. 45. Ducenti hujus hæresis facit Severus Antiochenum, et subdit Acephalos ob eam causam sic dictos, quod sub episcopis non essent.

112. Annis. xvii. Ita Niceph., Cassiod., Ado et alii. In Sigeberti Chronico scribitur xix ann. regnasse. Sunt qui dicant ann. xvii, mens. vi. Consule Chronicon Mercatoris et Onuphrii fistos. Cum Isidoro faciunt Græci nostri annales *ἔθασθευσε Ζήνων ἀρχιεπίσκοπος ἔτη ιζ'.*

Ibid. Zete Zenon. Gotfridus in Pantheo, historiens non indiligens, Conradi III a sacris scripturis præfectus, Chron. part. xvi, verisus id extulit:

Zeno pater patriæ regna paterna tenet,
Inelusus ejus erat Leo filius, unicus hæres,
Militia validus, prælia sæpe gerens.
Ille necem quæsisse patris falso reputatur.
Zeno pater, cui dicta pater, jubet ut moriatur,
Mater ab appositis obviat arte satis...

Ibid. Cedrenus: Eo, inquit, tempore reliquæ beati apostoli Barnabæ inventæ sunt. In Cypro jacebat cadaver id sub arbore ceraso, Evangelium quod sanctus Matthæus composuerat in pectore gerens manu Barnabæ scriptum.

Ibid. Iste Zenon... quærens, etc. Nominativus absolutus pro ablativo, ut multis aliis in locis notatum est. AREV.

113. Annis xxvii. Sic ipse in Etymologiis, Tuden- sis, et Ado, cum Paulo Diacono. Nicephorus vero et Cedrenus mens. iv addunt; Zonaras iii. Evagrius, lib. Hist. iii, cap. 41, imperii anno vigesimo septimo, mensibus et diebus iii, addiis excessisse tradit. Consule Onuphrium. Godofredus anno imperii 28, fulmine icum, interitus scribit. Pomponius Lætus ponit ann. xxiv, mens. ii, dies xxix.

Ibid. Legendum, contra omnium exemplarium scripturam, historicæ veritate cogente: *Barbam quoque*

A sancto, a statum æqua fontis illius quæ fuerat ad baptizandum deportata nusquam apparuit. Quod aspiciens, qui baptizandus erat, confestim ad catholicam Ecclesiam abiit, et juxta morem evangelicæ fidei baptismum Christi suscepit.

114. [5725] Justinus Major regnat annis ix. Iste synodi Chalcedonensis amator Acephalorum hæresim abdicat. Hujus tempore, post Trasemundum Childericus, ex Valentiniani imperatoris captiva filia genitus, in Vandalis regnum suscepit, qui sacramento a Trasemundo astrictus, ne Catholicis in regno suo saveret, antequam regnum susceperet, episcopos ab exsilio reverti jussit, eisque proprias Ecclesias reformare præcepit.

115. [5762] Justinianus regnat annis xxxix. Iste, Acephalorum hæresin suscipiens, omnes in regno suo episcopos tria Chalcedonensis concilii capitula damnare compellit. In Alexandria Theodosianâ et Caiena hæreses oriuntur. In Hispaniam per Athanildum tyrannum Romanus miles ingreditur. Belisarius patricius mirabiliter de Persis triumphavit. Qui deinde a Justiniano in Africam missus, Vandalorum gentem delevit. In Italia quoque Tottila, Ostrogothorum rex, a Narse Romano patricio superatur. Per idem tempus corpus sancti Antonii monachi divina revelatione repertum Alexandriam perducitur, et in ecclesia sancti Joannis Baptistæ humatur.

104 116. [5773] Justinus Minor regnat annis xi. Illic ea quæ adversus Chalcedonensem synodum fue-

C quidam Arianus episcopus, dum contra regulam fidei baptizans, dixisset: *Baptizo te, Barba, etc.* Ex Paulo Diacono, lib. xv. Cæterum, inquit, *Deuterius episcopus Arianorum Byzantii baptizans quemdam virum Barbam nomine, cum contra regulam fidei, etc.* Et Cedren.

Ibid. Mittit... Olympus quidam. Al., mittit. Fulgentius quoque in confessione fidei, et scientia floruit. Olympus quidam. AREV.

114. Annis ix. Sic Beda, Cedrenus, Chronicon Græcum, Palmerius et alii. Nicephorus iii menses adjungit. Zonaras xx dies, Marcellinus, Theodorus Lector, et Evagrius, lib. iv Histor., cap. 9, ann. ix, dies xxiii; Sigebertus, ann. x; Paulus Diaconus, xi.

Ibid. Ex captiva. Ex Eudoxia Valentiniani principis filia, quæ Trasemundo nupsit, ex quo Childericum suscepit.

115. Annis xxxix. Convenit Tudeasis, Ado et ipse in Etymologiis. Sigebertus xxx tantum habet annos, quibus Nicephorus dies vii adjungit. Zonaras et Cedrenus, ann. xxxviii, mens. vii, dies omittit, lib. xvi. *Ibid.* Tria capitula. Isidorus, de Viris illustribus, in Justiniano, de synodo Chalcedonensi: *Tria capitula damnare contendit, id est, Theodori Mopsuesteni episcopi dicta, et rescripta Theodoretii, et epistolam quæ dicitur Ibe, Edessæ episcopi.*

Ibid. Narse. Narses Eunuchus, eubicularius Justiniani, exarchus Italiæ factus. Paulus, lib. xvi, et Ado.

116. Annis xi. Justinus Minor Sigeberto xii annis imperavit; Nicephoro xii ann., mens. ii, dieb. 20; Zonara et Cedreno ann. xiii.

Ibid. Tempore Justiniani, sub Vigilio papa congregatum est concilium Constantinopolitanum; verum non intelligitur, nisi de prima synodo Constantinopolitana et Patrum sub Theodosio seniore celebrata, in qua symboli forma data est, quam tota Græcorum et Latinorum prædicat confessio in Ecclesiis. Vide de

rant edita, destruxit, et symbolum cl. Patrum sacrificii tempore concinendum populo præcepit. Armenii tunc primum fidem Christi suscipiunt. Gepidæ exstinguntur a Longobardis. Per idem tempus Martinus, Bracarensis episcopus, apud Gallæciam prudentia et doctrina catholicæ fidei clarus habetur. Narses patricius, postquam sub Justiniano Augusto, Totilam Gothorum regem in Italia superavit, Sophiæ Augustæ Justinii conjugis ininis perterritus, Longobardos a Pannoniis invitavit, eosque in Italiam introduxit. Hac tempestate Leovigildus, rex Gothorum, quasdam Hispaniæ regiones sibi rebelles in potestatem sui regni superando redegit.

117. [5780] Tiberius regnat annis vii. Longobardi, pulsus Romanis, Italiam adeunt; Gothi, per Hermenegildum Leovigildi regis filium, bifarie divisi, mutua cæde vastantur.

118. [5801] Mauricius regnat annis xxi. Suevo a Leovigildo rege obtenti Gothi subijciuntur; iidem quoque Gothi, Recaredo religiosissimo principe provocante, ad fidem catholicam convertuntur. Abares adversus Romanos dimicantes, auro magis quam ferro pelluntur. Ab Hunnis Thracia occupatur. Hoc tempore Leander episcopus in Hispaniis ad gentis Gothorum conversionem doctrina fidei et scientiarum claruit.

hac re Valafridum, de Rebus Eccles., cap. 22, et concil. Toletan. iv.

117. Annis vii. Convenit Beda, Ado et ipse in Etymologiis, Cedrenus, et Annales Græci, ann. iv; Zonaras, ann. iv, mens. x, dies vii; Niceph., ann. v; Sigebert., et Tudens., ann. vi. De varietate annorum Tiberii, Conti in notis ad Niceph. Chronologiam disserit. *Ibid.* in Codice Urbinovaticano, de quo Schelstratus, tom. I, pag. 595, post cæde vastantur, additur et ipse martyrio coronatur. AREV.

118. Annis xxi. Concordant Sigebertus, Ado, et Beda. Niceph., ann. xx, mens. iv. Cedren., ann. xx, mens. iii, dies ii; Palmerius, ann. xx; sic Zonaras et ipse Niceph., Eccles. Hist.; similiter Pomponius Letus. *Ibid.* Leander. Leandri vitam describit divus Isidorus libello de Viris Illustribus.

Ibid. Mellitus. Gothi, Recaredo principe intendente, ad catholicam fidem revertuntur. Eo tempore Gregorius Romæ episcopus insignis celebratur; tuncque Abares, etc. Alii, pro ab Hunnis... claruit, id exhibent, hoc tempore sanctus Gregorius Romæ episcopus insignis habetur. AREV.

119. Annis. viii. Sic Niceph., Zonaras, Cedrenus, Ado, Tudens. et alii. Omphrius, ann. viii, mens. iv, dieb. ix.

Ibid. Antiquis quatuor aurigantium, teste Cassiodoro, factiones a colore nominatae fuere, veneta, prasina, alba, rosea, quibus, ut scribit Suetonius, duas alias addidit Domitianus, alteram aurati, alteram purpurei panni. Igitur id genus hominum seditiosorum a coloribus nomina accepit. Xiphilinus in Caligula tradit huic imperatori aurigam quendam, a colore vestis viridis, Prasinum appellatum, maxime in deliciis fuisse.

120. Sisebutus, rex optimus, et religiosissimus fidei catholicæ propugnator et cultor acerrimus, Gundiarii regis successor, concilium quartum Toletanum, quæ magna synodus appellatur, congregavit, ubi cap. 55, dicitur temporibus religiosissimi principis Sisebuti Judæos ad fidem Christianam coactos fuisse. Ad hunc Isidor. librum de Natura rerum scripsit.

Ibid. In nonnullis Mss. in Gallia, ut videtur, exaratis, aut inde descriptis, hæc ita concinnantur: *Heracius annis xxvi regnavit. Hic imperii sui anno 5 dum fugitur, Sisebutus Gothorum... convertit, præ-*

A 105 119. [5809] Phocas regnat annis viii. Iste seditione militari imperator effectus, Mauricium Augustum et multos nobilitum interfecit. Hujus tempore Prasini et Veneti per Orientem et Ægyptum civile bellum faciunt, ac sese mutua cæde prosternunt. Prælia quoque Persarum gravissima adversus rempub. excitantur; a quibus Romani fortiter debellati, provinciæ plurimæ, usque ad Euphratem fluvium, et ipsam, ut dicunt, Hierosolymam amiserunt.

120. [5814] Heraclius dehinc quintum agit imperii annum. Cujus initio Sclavi Græciam Romanis tulerunt. Persæ Syriam, et Ægyptum, plurimasque provincias. In Hispania quoque Sisebutus, Gothorum rex, quasdam ejusdem Romanæ militiæ urbes cepit, et Judæos sui regni subditos ad Christi fidem convertit.

B 121. Fiunt igitur ab exordio mundi usque in præsentem æram 654, hoc est in anno quinto imperatoris Heraclii, et quarto **106** gloriosissimi principis Sisebuti, anni quinquies mille octingenti quatuordecim.

122. Residuum sæculi tempus humanæ investigationi incertum est; omnem enim de hac re quæstionem Dominus no-ter Jesus Christus abstulit, dicens: *Non est vestrum scire tempora, vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate.* Et alibi: *De die autem, inquit, illa et hora, nemo scit, neque angeli cælorum,*

ter eos qui fuga lapsi latenter migraverunt ad Francos. Hujus imperatoris temporibus usque ad imperii sui annum 14 et Lotarii gloriosissimi principis regni sui anno 40, multa reipublicæ ubique pene à diversis gentibus dispendia illata fuerunt. Hujus tempore Persæ Chalcedonem usque pervenerunt. Ili murum longum irrumpentes, et ad mœnia Constantinopolis accedentes cum prædicto imperatore in muro stante mutuo colloquuntur, qui accepto pretio pacis ab eo recedunt. Residuum sextæ ætatis tempus humanæ investigationi incertum est, etc. AREV.

121. Et quarto. In alio ms. erat quinto; verum male, cum ex Isid. ipso, in Historia Gothorum constat Sisebutum Heraclii ann. 2 ad publica gubernanda evectum. Observa autem esse quosdam qui existimant Isidorum his Chronicon suum edidisse, primo usque ad annum quintum Mundi 5814, deinde vero additis ann. 15, usque ad 18 Heraclii, et 7 Suintil., nempe ad annum ab orbe condito 5827. In multis exemplaribus primam inventio conclusionem hujus Chronici. In exemplari autem Soriensi, quod omnium antiquiss. est, duplex ejus conclusio legitur, prior quidem, quam nos posuimus, posterior vero hoc modo: *Heraclius dehinc 18 agit imperii annum, cujus initio Sclavi, etc. Fiunt igitur ab exordio mundi, usque in præsentem æram 655, hoc est, in anno 18 imperii Heraclii, et 7 religiosi principis Suintiliani, M DCCCXXVI. Residuum sæculi tempus, etc., ut sup. Vasius, lib. 1 Annalium Hispanicorum, cap. 4, affirmat se invenisse Chronicon Isidor. u-que ad 5 annum Suintiliani, qui fuit annus Domini 626. Est etiam apud me Chronicon Isidoris. diversam ab omnibus aliis conclusionem habens. Verum de hac duorum Editionum opinione dicam quod sentio: Existimo Chronicon hoc divi Isidori semel duntaxat ab eo evulgatum fuisse, cum in præfatione dicit (ut in antiquiss. quibusq. et emendatissimis exemplaribus legitur) se scribere usque ad Sisebuti tempora; aliquot vero annis post librum Etymologicum ab eodem fuisse conscriptum, in cujus lib. v, cap. 57, usque ad 5 (alias 7) Suintiliani annum, et Heraclii 18, progreditur. Nam idud certum est, Isidorum ultimo librum Etymologicum ad Braulionis Cæsaraugustani petitionem scripsisse,*

nisi Pater solus. Unusquisque ergo de suo cogitet transitu, sicut sacra Scriptura ait: *In omnibus operibus testatur divus Ildesonus in additione Virorum Illustr. Scripsit quoque, inquit, ultimo, ad petitionem Braulionis, Cæsaraugustani episcopi, librum Etymologiarum; quem cum multis annis conaretur perficere, inexploto opere, diem extremum visus est clausisse. Idem affirmat Braulio ipse in ejus Vita, atque opus hoc relictum fuisse titulis, non libris distinctum,*

*A*ribus memorare novissima. Quando enim unusquisque de sæculo migrat, tunc illi consummatio sæculi est.

quod postea ab ipso factum est. Puto itaque conclusionem, quæ est in Etymologiis, ab aliquo in Chronicon translata, et vicissim Chronici in Etymologiis; et in Chronico legendum usque ad 5 Sisebuti annum, in Etymologiis usque ad 7 Suintiliani. Hæc mihi occurrunt; qui secus sentit, non rejicio ejus conjecturam.

107 SANCTI ISIDORI

HISPALENSIS EPISCOPI

HISTORIA DE REGIBUS GOTHORUM, WANDALORUM ET SUEVORUM.

Prologus.

1. Omnium terrarum, quæque sunt ab occiduo usque ad Indos, puercerrima es, o sacra, semperque felix principiam, geniumque mater Hispania. Jure tu nunc omnium regina provinciarum, a qua non Oceanus tantum, sed etiam Oriens lumina mutuat. Tu decus, atque ornamentum orbis, illustrior portio terræ: in qua gaudet multum ac largiter floret Geticæ gentis gloriosa secunditas.

108 2. Merito te omnium ubertate gignentium indulgentior natura ditavit. Tu baccis opima, vis proflua, messibus læta, segete vestiris, oleis inumbraris, vite prætexeris. Tu florulenta campis, montibus frondua, piscosus litoribus. Tu sub mundi plaga gratissima sita, nec æstivo solis ardore torreris, nec g'aciali rigore tabescis, sed temperata cæli zōna præcineta, zephyris felicibus enuriris. Quidquid enim arva secundum, quidquid metalla pretiosum, quidquid animantia pulchrum et utile ferunt parturis. Nec illis annibus posthabenda, quos ciora speciosorum gregum fama uobilitat.

3. Tibi cedit Alphæus equis, Clitumnus armentis, quanquam volucres per spatia quadrigas olympicis sacer palmis Alphæus exerceat, et ingentis Clitumnus juvenes capitulinis olim immolaverit victimis. Tu nec Etruræ saks uberior pabulorum requiris, nec lucos Molochi pulmarum plena miraris, nec equorum cursu tuorum eleis carribus invidabis. Tu superfusus secunda fluminibus, tu aurifluis fulva torrentibus. Tibi fons equi genitor. Tibi vellera indigenis fucatu conchylis ad rubores tyrios inardescunt. Tibi fulgurans inter obscura penitorum montium lapis jubare contiguo vicini solis accenditur.

4. Alumnis igitur, et gemmis dives et purpuris, rectoribus pariter et dotibus imperiorum fertilis, sic opulenta es principibus ornandis, ut beata pariendis. Jure itaque te jam pridem aurea Roma caput gentium concupit, et licet te sibimet eadem Romulea virtus primum victrix sponderit, denuo tamen Gothorum florentissima gens post multiplices in orbe victorias certatim rapuit et amavit, fruiturque hactenus inter regias infulas et oves largas, imperii felicitate secura.

PREF. N. 4. Hoc elogium Hispaniæ, sive præfatio in Historiam Gothorum desideratur in antiquis Editionibus operum sancti Isidori, ut observavi in Isidorianis, cap. LXXIX, cui hunc feci titulum: *Historia de regibus Gothorum, Wandalorum et Suevorum Isidoro contra Pellizerium vindicator. Codices mss., Editiones inter se diversæ Chronicon Visigothorum, Wulsæ dictum, an sit Isidori. Monitum de hoc Chronico ex Editione Patrum Toletanorum. Exemplar interpolatum Historiæ inter Chronica Tudensis. Alia mutila, ut videtur, ab Isidori tempore, et cur? Verba Isidori de sancti Hermenegildi adversus Patrem bello exposita. Mirum Isidori et aliorum Patrum Ecclesiæ Gothicæ silentium de glorioso sancti Hermenegildi martyrio. Obsequium episcoporum Ecclesiæ Gothicæ in quibusdam arduis regum factis. Quo uberiores sermonem in Isidorianis adhibui, ut dilucidiora quæque loca operum sancti Isidori enuclearem, eo nunc minus mihi laborandum fuit in hujus aliorumque ejusdem Isidori operum notis adornandis. Ac potuissem sane multo brevior fuisse in Isidorianis, si in subjiciendis annotationibus abundare voluissem.*

B Nunc variam præfationis scripturam indicabo. Quæque. Ita recte Labbeus, pro quacunque; nam quisque pro quicumque ac ipitur; alii quæ. Ibid., ac largiter floret; al., ac multum foret. AREV.

2. Læta. Al., læta. Ibid. Frondua. Codex Legionensis frondea. Ibid. Gregum. Id retinendum cum Labbeo, neque erat cur Florezus et Editor Matritensis recentis Editionis sancti Isidori præferrent Græcorum eum Grotio. AREV.

3. Cedit. Malim cedit; et in Mss. quidem sæpe e occurrit pro i. Ibid. Olympicis. Grotius, olim Pisis, quod corruptum est. Ibid. Invidabis, al., invideris. Apud Labbeum deest hæc periphrasis: Tu nec Etruriam invidabis. Quod dicitur uberior pabulorum intelligendum est uberior pabulis, fere ut paulo post palmarum plena. AREV.

4. Romulea. Al., Romula. Ibid. Victrix, Ita Cod. Legionensis; alii, victus, aut victam. Ibid. sponderit; al., desponderit, aut possederit. Ibid. Regias infulas; al., regna, insulas. Jam Chronicon ipsum quod sequitur, Joan. Baptista Perez nonnullis notis illustravit. AREV.